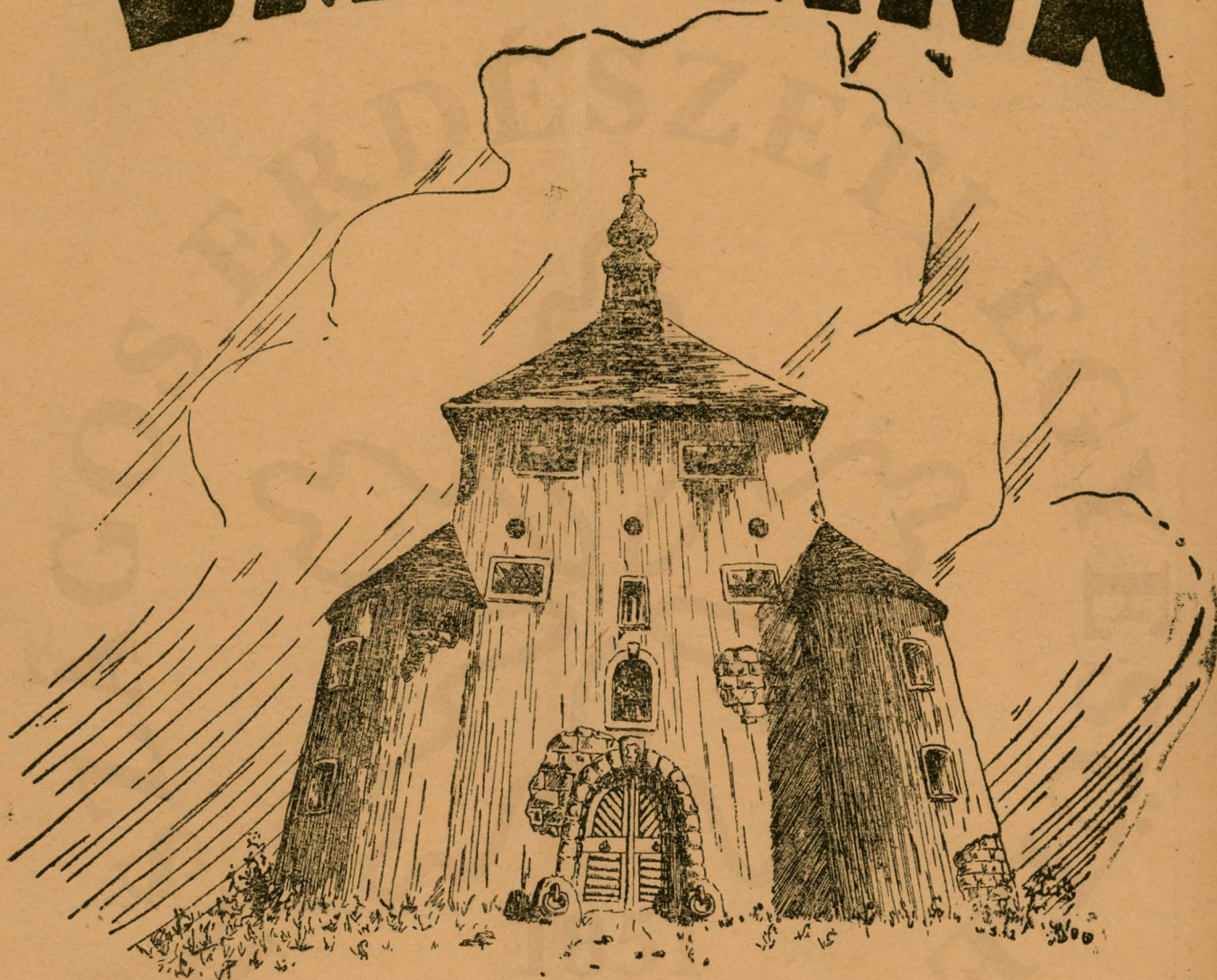

BÁSTYÁNK

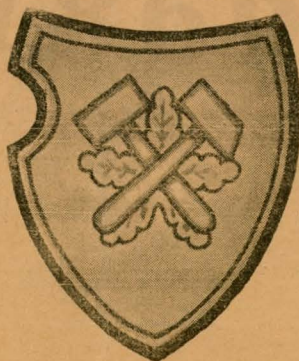

A Bánya-, Kohó- és Erdőmérnökhallgatók
Ifjúsági Körének havi folyóirata.

Felelős szerkesztő és kiadó:

Kardos Árpád.

Sopron.

Negyedik évfolyam.

Harmadik szám.

Március - 1944.

BÁSTYÁNK

Havi folyóirat, megjelenik minden hó ötödikén. — Felelős szerkesztő és kiadó: Kardos Árpád. — Szerkesztőség és kiadóhivatal: Bánya-, Kohó- és Erdőmérnökhallgatók Ifjúsági Köre, Sopron, II. Rákóczi Ferenc-utca 13. Telefon: 415. Póstaírók: Sopron I. 95. — Lapzártá minden hó 20.-án. — Kéziratokat nem adunk vissza. Előfizetési díj évi 12 P, félévre 6 P, negyedévre 3 P, egyes szám ára 1 pengő 20 fillér. — Póstatakarékpénztári csekkszámra szám: „Bástyánk” szerkesztősége és kiadóhivatala Sopron, 47.016. — Kiadótulajdonos: A Bánya-, Kohó- és Erdőmérnökhallgatók Ifjúsági Köre, Sopron.

A szerkesztőbizottság vezetője: vitéz Szőnyi S. László erdőmérnök.

Tartalom.

	Oldal
Féja Géza: Ifjú szívekben élek.....	1
Szabados Gábor: Contra torrentem!	5
Szanyi József: A Közép-Dunamedence közgazdasága	6
Székely Lóránt: A bányászlélek	10
Faller Jenő: A Bánya-, Kohó- és Erdőmér- nökhallgatók Ifjúsági Körének mult- jából (F. K. K. K.)	13
Biró Lajos: A vadászlélek kialakulása ...	15
Olaj-est	17
Csulak Ervin: Sopron zenei eseményei idén télen	19
Válasz	21
Testedzés	23
Könyvismertetés	24

A „TURUL” Könyvkiadó

új könyvei:

Kodolányi János:

Csendes órák

Tanulmányok, bírálatok,
cikkek

Fűzve 7.50, kötve 9.—

Németh László:

Lányaim

Tanulmányok gyermekek-
ről.

Fűzve 5.—, kötve 6.50

Szabó Pál:

Keresztelő

A trilógia második része.
A „Lakodalom” folytatása.

Fűzve 7.50, kötve 9.—

Ifjú szívekben élek . . .

— Féja Géza előadása Sopron fiatalságának. —

Először az irodalom feladatáról és rendeltetéséről szólok. Míg Ady élt, állandóan hangzott a támadás: nem irodalom az, amit ő csinál. Nem tökéletes. Nem felel meg az esztétika szabályainak. Ma is gyakran felhangzik ez a vád. Magam is megkapom azt, hogy nem az esztétika szabályai szerint vizsgálom az irodalmat, hanem egészen más szempontokat veszek figyelembe. Mikor először tartottam előadást ebben a városban egy előkelő kör rendezésében, annak vezetője azzal a kedves meglepetéssel fogadott, hogy nagyon nem kívánatosnak tartották ezt az előadásomat, mert az irodalomhoz én más szempontokat is vegyitek. Megnyugtattam, hogy ezt még is csinálom, mert nincs öncélú irodalom. Öncél-e az eső, a hold, a tenger öncél-e? Azt az embert, aki azt mondja, hogy mindezek a tényezők, az egész universum nem hatnak egymásra, ki kell nevetni. Az egész világ egy nagy rendnek a megtestesítője. Csupa összefüggés. Minden hat mindenre, és minden hatást gyakorol mindenre. Ha az egész világegyetemben, a világ felépítésében ilyen hatalmas célszerűség, szükségszerűség, kapcsolatok, ok és okozatok foglalnak helyet, hogyan különíthetjük el az irodalmat az élettől? Az irodalom az élet megnyilvánulása. Az igazi író mindig élményt ír le. Olyat, amit megélt testében-lelkében, ami mind vérévé, atomjává vált. Tehát, ha az író az életet írja le, akkor nem az író, hanem az élet szempontjai szerint kell vizsgálunk. Különben megcsonkítjuk és meghamisítjuk. De ha esztétikai szempontok vezetnek, van öncélú esztétika? Hát honnan vesszük a szépné, jónak, igaznak a mértékét, szabályait? Nem az életből? Nem a természet a legnagyobb esztétikai nevelő? Az életnek és az irodalomnak a kapcsolata szükségszerű és örök és éppen ezért én az irodalmat csakis az élet örök, nagy, egyetemes szempontjain keresztül vizsgálom. És hogy ezekből a szempontokból kihagyhatom-e a politikát? Ha a napi politikát értem politikán, ki kell hagynom. A szellemet nagyon kevésbé érdekli az, hogy micsoda pártok és érdekszö-

vetségek viaskodnak és marakodnak, és hogy ezek milyen eszméket és jelszavakat dobnak bele a köztudatba. Ha ellenben a politikán azt a tudományt, azt a felkészültséget, azt a magatartást értjük, amely megakarja az emberek életét javítani, jobbra, szebbé, tökéletesebbé akarja tenni, akkor ezt nem hagyhatjuk ki az irodalomból. Hát ha az irodalom ábrázolhatja Kovácsné lelki válságát, akkor a közösségnek, a nagy dolgozó tömegeknek, a nemzetnek, tehát ennek a nagy, nagy családnak az életét nem ábrázolhatja, annak problémái nem foglalkoztathatják? Hiszen ezek a kérdések a közösségnek, a magyarságnak, a mi országunknak és ezen túl az emberiségnek a kérdései mégis csak nemesebbek, és fontosabbak, mint különböző kis egyéni problémák. Maga Ady tett hitet, hogy az irodalomnak ilyen értelemben foglalkoznia kell a politikával. Kötelessége foglalkozni. Már érett költő volt, amikor azt írta, hogy „...Szép humanitások játszottak velem...”. Az ő politikája, az Ady-politika az ezeréves magyarságnak az önvédelme, felemelése és felmutatása volt.

Honnét jött ez a költő? Ki volt? Milyen társadalmi rétegek küldték őt a magyarságnak? A magyar kismanességéből való volt Ady. Nem értjük meg Adyt, ha ennek a köznemességnek a lelki alkatát, történelmi szerepét meg nem vizsgáljuk. A magyar irodalomban nagyon fontos, megilletően fontos helyet foglal el a népi gondolat. Helyes ez. De néhányan megszükitik ezt a népi gondolatot, amikor a parasztságra korlátozzák, mert az ezeréves magyar kismanesség is nép volt. A magyar kismanesség sohasem rendelkezett nagybirtokkal. A magyar köznemesség sohasem volt hatalmi tényező. Háborúban katona volt, békében jóformán paraszt sorban élt, de szabad volt. Ő testesítette meg a szabad népet. Ebben az időben a parasztság még elnyomott, jogtalan állapotban szenvedett. A köznemesség szegény volt, népi sorban élt, de szabad volt! És ez a köznemesség őrizte meg a magyar szabadság eszméjét. Ők csikarták

ki az aranybullát. A magyar köznemesség hirdette, hogy a vagyon, a rang nem adhat előjogokat senkinek. Egész Európában kiépült a feudalizmus, ez a társadalmi hierarchia, amelynek az alján a paaszttság volt, rajta a kismesség, főnemesség, fejedelmek, császárok. Nálunk azért nem sikerült teljesen életbeléptetni ezt a feudális rendszert, mert a köznemesség tiltakozott ellene és hirdette, hogy minden szabad magyar rangra és vagyonra való különbség nélkül egyenlő.

A köznemességet tehát a kor viszonyaihoz mérten erős demokratikus szellem töltötte el. A XVIII. és XIX. században a magyar köznemesség legjobbjai látták be, hogy az akkori társadalmi viszonyok fenn nem tarthatók és azt a szabadságot, amelyet ők élveznek, ki kell terjeszteni az egész népre, nemzetet kell a népből csinálni. Hajnóczy, akit magyar Sokratésnek neveztek, ezt hirdette. Kölcsey is, mikor a pozsonyi rendi országgyűlés szemébe vágta, hogy hat-százezer helyébe milliókat akar. A demokratikus szellemet ki kell terjeszteni az egész népre. Ennek a köznemességnek a soraiból került ki Kossuth és az utolsó, legnagyobb lobbanás Ady volt. Ennek a lázadó népért síró, bús bocskoros nemességnek, a lefelé szolidaritást vállaló köznemességnek, amely a szegényekért ki tudott állani, ennek volt Ady a legnagyobb magyar képviselője. Emlékezett, s ha kellett, ki is állt.

A Hajnóczyak, Kölcseyek tradícióját követte, amikor nyugatra ment. Tömérdek vád érte ezért. Miért sietett Párizsba? Azt írta Ady: Nyugat ellen akarok Nyugatot hozni. Mit jelent ez a kijelentés? Ady idejében Nyugat Európát óriási társadalmi mozgalmak hálózták be és remegtették meg. A tömegek felsorakoztak a demokrácia és szocializmus gondolatának a jegyében. Miért történt ez a nagy felsorakozás? A tömegekben ezekben az időkben a demokrácia és a szocializmus szinte vallássá lett. Úgy érezték, hogy itt az idő, megváltani magukat, hogy teljesjogú tagjai legyenek a társadalomnak, hogy felemelkedjenek. Ady ezt a demokratizmust, ezt a szocializmust vallotta, hogy a magyarságot felszabadítsa.

A másik nagy ösztökéje a politika mellett, tehát a közösség sorsa, az egyetemes magyarság mellett a szerelem volt. Ezt is hallatlanul felrötták neki. Hogy az érzéki, tobzódó szerelmi márnak a költője. Hát nézzük meg, milyen volt Ady szerelme. Mi Ady világában a szerelem? Adyban egy pánszekszualizmus élt. Azt vallotta, hogy a szerelem az egész életet áthat-

ja. Az emberi élet nem más, mint a vágyaknak a kiélése. A vallásban, az aszkézisben is ott él a szerelem. Maga az aszkézis nem más, mint a testi szerelemnek átszellemiesítése. A szerelem a legnagyobb élmény, amely mindenkit megmozgat, amely az emberekből kiváltja a legmélyebb, legszebb élményeiket. Ezt vallotta Ady a szerelemtől. Bűn-e a szerelem? Abban az időben élt egy másik író, aki vallott ugyanilyen elveket. A szerelemtől írt egy darabot Kék Róka címen és az egész darab a körül forgott, hogy Y hölgy elment-e X lakására. Azt írják Adyról, hogy a szerelmi versei bántók, botrányosak, erkölcsstelenek. De nézzük azt, hogy Ady vajjon átélte-e a szerelemnek az átlényegülését? Mi volt neki a szerelem? Csak kéj, csak durva kergetése az öröme, vagy pedig szent és nagy élmény, amely egyre magasabb világok, tökéletesebb régiók felé vonta? A magyar irodalomban a szerelemnek átlényegüléséről, ma testnek lélekké való tisztulásáról, az érzéki öröme, szellemi örömmé való emelkedéséről költő még ilyen verseket nem írt és ez a költő kapta a vádakat a bujaságnak a vádját, az érzékiségét hosszú évtizedeken keresztül? De álljunk meg az érzékiségnél. A nagy költő, a nagy magyar költő mindig a szó legmagasabb értelmében érzéki költő. A német elvontan gondolkodik, elvont fogalmak útján. A nyelve is tele van elvont fogalmakkal. Az igazi, ősi magyar nyelv, mivel keleti nyelv, mivel ázsiai nyelv, érzéki képekkel fejez ki mindent. Maga a nép is dalaiban képek, érzéki jelenetek útján fejezi ki érzéseit, gondolatait. Megvilágítom ezt egy példával. Kezembekerült egy XVII. századbeli magyar ima. Nem találunk olyan feliratot, hogy reggeli ima. Hanem: hajnali zörgetés Isten kapuján. Tehát érzéki képet, gyönyörű drámai képet tesz az elvont fogalom helyett. Ady érzékisége ősi keleti vonás. E mellett, nem tagadom, átélte az életet. Kétféle úton megy az ember a tökéletesség felé. Egyik az életen keresztül. Megbirkózni mindennel, és menni egyre magasabbra. A másik megkerüli az életet és oldal-ösvényeken kapaszkodik a magasba. Lehet, hogy az utóbbi derék ember, de nagy költő csak abból lehet, aki nekivág az élet szörnyű bozótjainak, nem ijed meg a szörnyetegtől. Nem gyűri le a gyakori kísértés, de az életen keresztül magasabbra tud menni. Csak ilyen lélek tud olyan élménytömeget szerezni, és felszívni, amelyből nagy költőt alkothat. Ady ezt az utat csinálta és jó, hogy ezt az utat járta. Különbben nem lett volna költő, nagy költő.

De elkerülte a nagy veszedelmet. Mi volt az egyik legnagyobb veszedelem, amely fenyegette őt? A XIX. század materializmusa, anyagelvűsége. Minden tragédia, a mai szörnyű világválság, mind a XIX. század materializmusának a gyümölcse. Ha megtagadjuk az egész embert, amely testből és lélekből áll, okvetlenül hamis vágányra tereljük a fejlődés folyamatát. A lélek éppen olyan valóság, mint a test. A lelki élet tényei éppen olyan tények, mint a testi élet tényei. Ezt ma már a természettudomány is vallja. A XIX. század azonban beleesett abba a tévhitbe, hogy csak a testi életet látta. Jött a kapitalizmus. A kapitalizmus felmérte a világot, javítani, osztozni akart rajta. Minden anyagi értéket felmutatott, számontartott, hasznosítani igyekezett. Jövedelmet húzott belőle. Egy nagy francia író mondta, hogy azelőtt minőségi világkép volt, az emberi minőséget tartották magasra és tekintették célnak. A XIX. század nem ismert minőséget, nem ismer lelki és szellemi értéket, csak az anyag óriási mennyiségét látta, anyagi, mennyiségi világgépet csinált. Persze a kapitalisták, akik ezt a világgépet teremtették, akik a világ javaira rátették a kezüket, nem gondoltak arra, hogy a tömegek is rá fognak jönni arra, hogy micsoda mérhetetlen javak vannak a világban. Micsoda anyagi lehetőségek állanak rendelkezésre. A tömegek is rájöttek arra. Megindították a harcot a világ javaiért. Így keletkezett az osztályharc, és ezen túl az a szörnyű vívódás, amelynek valamennyien szenvedő tanúi vagyunk.

Ady ebben a materialista korban élt. Átélt az anyagi világot. Merített az érzéki örömből, de sohasem feledkezett meg arról, hogy van egy transcendens világ: hívő lélek volt. Megízeltte gyökeréig a földi életet, de állandóan tudta, hogy van egy végső ok, van Isten, és hogy az embernek nem elég a földön rendeznie a dolgait, rendeznie kell Istennel is. Egész költészetén átvonult az istenélmény. Állandóan érzi, hogy ez elintézetlen valami, a mai emberiség elfordult ettől az élménytől, pedig ember telenné válik, ha elválnak kapcsolata a természet feletti világgal, Istennel. Ady nem vallási rendszert fejezett ki a verseiben. Nem vallásfelekezethez volt a szószólója. Profétai lélek volt. Arra törekedett, hogy közvetlen kapcsolatba jusson Istennel. Mint az Ószövetség nagy profétái, nagy lelkei, akik romlott népek, rothadt állapotok közepette mint a jegenyefa felmagasodtak, keresték Istent és birkóztak, küzdtek, vitatkoztak vele azért, hogy végül an-

nál alázatosabban és annál mélyebben meghajthassák a fejüket előtte. Aki ilyen közvetlen viszonyba jut Istennel, akinek mindennapi gondja Isten, annak a vallásossága nagyon mély élményeket vált ki a lélekből. Így történt ez Adyval is. Misztikus költő volt. Eljutott a természetfeletti élmények világába, de maga épített lajtórját is felé. A saját egyéni vallásos élményeit írta meg, amelyeket nagy szenvedések közepette alkotott és szült, mivel szerinte Isten előtt ez volt a legkedvesebb. Az a kedves, aki elvonul, mint Krisztus mondta, az ő kamrácskájába, és a saját verejtéke, a saját kinszenvedése útján éli át az istenség nagyságát. Ady ilyen értelemben volt vallásos, azért halhatatlanok az ő vallásos versei, mert mögöttük van egy embernek a hite. Azt mondta Krisztus: nem azé, aki azt mondja, Uram, Uram. Ady nem mondja ezt, de a saját életének legszebb lélegzeteit oda fújta Isten lábai elé. Ő a legnagyobb magyar vallásos költő.

Gyakran hallani azt a vádat is Ady ellen, hogy pesszimista. Vizsgáljuk meg, vajon pesszimista volt-e? Rákosi azt hirdette, hogy semmi baj sincs. A nemzetiségek úgyis megmagyarosodnak, harmincmillió magyar lesz a Kárpátmedencében. Ady azt mondta: összeomlik Magyarország, ha ilyen délibábok után megyünk és nem a tényleges, a való magyarságot tekintjük. Ne arra törekedjünk, hogy idegeneket, ha nem akarnak, minden áron a magyarságba kényszerítsünk, mert ezek hazug szerepet fognak játszani, hanem a valódi magyarokat, a paraszt sorban tengődő népet kell felemelnünk, és megadnunk a módot, hogy képességeit érvényesíthesse. Ady azt mondta, hogy ha ez a nyomorba döntött magyarság felemelkedik, akkor virágozni tud. Akkor élni fog az ország. A történelem azóta döntött. Kinek lett igaza? A Rákosi Jenő úgynevezett magyarjai ellenünk zúduhtak. Adynak adott igazat a történelem. Ady útját kell követnünk, ha élni akarnak, de meg kell szívlelnünk mindazt, amit Ady a magyar kibontakozásról, a magyarság feladatairól, a magyarság hivatásáról mondott. Mi volt Ady magyar élménye? Ő a magyar örök ellentét. De nem csakazértis ellenzék, hanem kényszerű ellenzék. Bocskain, Bethlenen, Rákóczin, kurucokon, Kossuthon keresztül kénytelen volt tagadni azt, ami van, mert ez a meglévő rossz volt, és halálos volt a magyarságra. Ő vezette a magyar szabadságharcot a századforduló idején Ausztria ellen, a monarchia gondolata ellen, a magyar függetlenségért, mert az volt Ady él-

ménye, ami Kossuthé, Rákóczié, ami a háromszázéves magyar történelem ellenzéke, hogy egy nép nem tudja az ő belső kérdéseit megoldani, ha nem teljesen független, mert akkor kijátsszák, kihasználják őt s akkor okvetlenül másik fajtának az uszálya lesz. Az uszály nem tudja, hová megy, az uszálynak nincs akarata. Mikor a világháború jött, kétségbeesett. Láta, hogy a megcsappant magyarság akkor lesz gyöngé, amikor a saját határaiért kellene kiállania. Láta előre az ország megcsonkítását. Akkor megint felzendült, hogy pesszimista, pedig csak vészjelt adott. Ezt a szabadságharcot eleinte nagyon támogatta Izrael. De miért? Ady magyar szabadságharcát vállalták a zsidók? Nem. Csupán Ady szabadságharca alkalmas volt arra, hogy midőn áttörik az állásokat, ők besurranjanak, és a saját szabadságukat megcsinálják. Ezért támogatták Adyt a zsidók. Ady is küzdött az uralkodó rétegek ellen, hogy a népből jövő erőknél csináljon helyet. Izrael is küzdött a magyar vezető rétegek ellen, de azért, hogy azoknak a holttestén a saját uralmát és saját vezető szerepét alapítsa meg. A világháború végén nagyon érdekes dolgok történtek. Adynak az volt a hite, hogy a magyarságnak össze kell fognia a keleteurópai kis népekkel, és szövetségbe kell lépniök, hogy az életüket megtarthassák. Kossuthnak is ez volt az ideája. Azt mondta Kossuth, hogy ha a dunai kis népek nem értik meg egymást, nem szövetkeznek, akkor az orosz túlsúly előbb-utóbb elnyomja őket. Németország is csak úgy tudja ezt a kultúrát ellensúlyozni, ha itt megalakul egy ilyen szövetség, felszabadult kis népek szövetsége, olyan népeké, akik valamennyien függetlenek akarnak lenni, a maguk törvényei szerint akarnak élni és nem válnak egy nagy hatalom csatlósává. Ezt hirdette Ady. De mi történt az első világháború vége felé? A németek nagy sikereket értek el és felvetették a német Közép-Európa tervét. Amikor ezt felvetették, Ignóty és a többi Nyugat körül sorakozó zsidó, akik pár évvel ezelőtt még a dunai népek szabadságáért lármáztak, egyszerre ennek a német Középeurópának lettek a hívei, mert azt hitték, hogy ez nagy üzletet hoz. Ezzel a szellemmel nem azonosodunk és nem azonos Ady sem. Ady mindvégig eredeti, öncélú utat vallott. Hogy közben zsidók sodródtak el mellette, a belső függetlenségét attól megőrizte. Nem ő a bűnös azért, hogy zsidó tábor vette körül. Mert a teljesen magyar középosztály miért nem segítette? Miért hívta vissza Szatmár vármegye Kölcsei

Ferencet az országgyűlésből, amikor a népért kiállt? Miért volt romlott, megvetett Ady? Hogy végül is ez az irodalmi tábor kénytelen volt oda húzódni, ahol szolidaritást kapott, ez nem az ő bűnük volt, hanem a kor magyar értelmiségének gyöngesége.

Ady azt tanította, hogy az értelmiség legyen valóban a magyarság értelmi kormányzója, álljon a tömegek élére, vezesse a tömegeket, mert akkor jó és helyes úton haladva fog vezetni. És ha Adynak ez a tanítása a jövő számára, főleg nektek, fiataloknak, akkor ezt a tanítást fogadjátok meg, ezt teljesítsétek. Ezt tanuljátok meg Adytól, hogy értelmiség vagytok, nektek óriási erőt, kincset adott a nemzet a kezetekbe; ezt arra fordítsátok, hogy a tömegek élén menjetek, az élen harcoljatok, és erkölcsi példát mutassatok. Ahányszor a fiataloknak üzent Ady, minden esetben azt üzente. A magyarság multját, a magyarság végzetét balladai multnak, balladai végzetnek tartotta. Miért történt ez? Mert balladai ütemű volt az életünk. Mert olyan helyre vetett a történelem minket, ahol mindig élet-halál peremén kellett járnunk. Ez a magyarság mindig veszélyben volt, mindig közvetlen közelében állott a halálnak, bármilyen forró volt is, éreznie kellett a leselkedő, a settenkedő halál hideg leheletét és a halál közelében a halál pusztításának folytonos tudatában lázas gyorsasággal dobálta ki a magyarság mindig magából az értékeket. Balladai ütemű, balladai mélységű életet élt.

A német filozófia folyton a végtelenségről beszél. A végtelenség elvont fogalma a német filozófiának produktuma. Ezzel szemben Ady azt mondja, hogy a végesség a halhatatlanság. Azt, hogy véges ember, élek, meghalok, ebből a végből újból emberek lesznek, mert az az élet, amelybe megyek, tökéletesebb, mint az az élet, amelyben élek. Éppen a végességem a halhatatlanságom, az volna a tragikus a számomra, ha a jelenlegi életem végtelen lenne, mert egy fejlődni, haladni képtelen atomja lennék a világnak. De nem vagyok az. Növök, tökéletesedem. Lehetőséget kapok, hogy folyton előre rohanjak a nagy úton, amelynek a végén az Isten áll. Az élet és halál nem nagy dolog. Csak az élet és halál felett áll az örök lény, az örök élet, amelynek ezen elven részese, tudatos átélője vagyok. Ezért nem esem kétségbe soha, nem ijedek meg veszedelemtől, nem válok a halál szolgálójává, ijedt kiszolgáltatottjává. Ez nem filozófia? Hol van az megírva, hogy nekünk elvont fogalmak útján kell kifejeznünk a

bölcseletünket, mint a németeknek? A magyar irodalomban a hatalmas bölcseleti gondolkodásnak a végső okokkal foglalkozásnak a ragyogó nagyszerű eredményeit találjuk. Mi másként bölcseledünk, mint pl. a németek, de nem alacsonyabb rendűek azok az eredmények, amelyekhez mi jutunk. Erre tanít Ady és ennek az öntudata kell hogy átfűtsön bennünket. Ady nemcsak szocialista, hanem társadalmi kérdésekkel foglalkozott, hanem irracionális, misztikus költő is, és e mellett a magyar öntudatnak a költője volt. Azt hirdeti, hogy mi magunkkal hoztuk Ázsia nagy gondolatainak emlékeit, ehhez hozzáéltük az európaiakat is. Lelkünkben Ázsia és Európa értelme összeforrott. Ezért nem szégyenkeznünk kell, erre büszkének kell lennünk. Nem azt jelenti, hogy alacsonyabbak vagyunk, hanem azt jelenti hogy tágasabb a lelkünk sok más népénél, és túl fogunk élni számban hatalmasabb népeket is, mert hiába van a nagy szám, hiába a nagy tömeg, ha nem tudnak tiszta humanizmust árasztani magukból. A mi

népünk képes erre, ezért végtelenül kell hinni a magyarság jövőjében. Az első világháború borzalmai közepette arról írt Ady, hogy hiába küzdött, vergődött a magyarság, nem látták be mások az igazát. Ennek a tragikus versnek így szól a vége: mégis újra fel a szívvel, mi véres szívünkért, mi kín-bánatunkért, ha orkánzik a mindenség. Ma megint orkánzik a mindenség. Lehet, hogy az Isten irgalmas lesz ehhez a sokat szenvedett néphez, de az is lehet, hogy végtelen megpróbáltatás vár ránk. De Ady arra tanított, hogy bírni kell a tragédiát is. A XIX. század a materializmus, az anyagelvűség mellett másik súlyos hibát is tett. A hatalmat tette a létezés középpontjává. Csak az emberrel foglalkozott. Csak az embert elemezte. És azt hitte, hogy ebben az óriási univerzumban az ember a legfontosabb. Ez borzasztó tévedés. A nagy kozmosznak mi csak részei vagyunk. Ady arra tanított, hogy nőjetez kozmikus emberré. Ne csak magatokra nézzetek. Akkor sem szabad összeomlani, ha bármi szenvedés jön ránk. Mégis újra fel a szívvel.

Contra torrentem!

„A diákszoba ablakából nyerítő, durva röhej hallatszik ki. Ó, én tudom, mit jelent. A keresztény, magyar egyetemi ifjúság nőkről beszélget.”

Magyar főiskolai hallgatóknak írt könyvben olvastam e sorokat. Először bizony föllágaskodott bennem az ál-önérzet, az ál-büszkeség, — azután, ökölbesorított kézzel, lehorgasztott fejjel be kellett vallanom, hogy igaza van.

Szidjuk a bolsevizmust és minden alkotását, ostorozzuk a zsidóságot s az általuk meghonosított szellemet, — s közben mi is behódolunk a szabad-szerelem hangzatos frázisainak, s gondolatvilágunk, érzélemvilágunk majdhogynem zsidóbb a zsidónál. Szomorú és megdöbbentő, de be kell látnunk, hogy így van. A mai zsidóverő, de a zsidó szellemet teljesen magáévá tevő főiskolai ifjúság a maga férfiasságának legimpozánsabb megnyilatkozását abban látja, ha beszédét káromlásokkal és válogatott trágárszítkokkal szórja tele. Ha türelmetlen, ha bosszúság érte, ha haragszik, ha mulat, ha örül, ha bármily közömbös tárgyról beszél, s különösen, ha vitatkozik, vaskosabbnál-vaskosabb szemérmertlenségek, durva káromkodások, kétértelmű kifejezések áradatával adja ezt tudtunkra.

Jobb lett volna meg se születnie annak, aki nekik tisztaságról, becsületről, női méltó-

ságról, — szeméremről, házasság szentségéről mer beszélni. Előttük már semmi se szent.

Keresztény, magyar egyetemi ifjúság, anno 1944! Leendő férjek, leendő édesapák!

Eszmények? Ideálok? Önmegtartóztatás? Tiszta élet? Szerintük a sötét középkor szörny-születtei. Viaskodik bennem a kérdés s nincs rá felelet: ki felelős ezért a sexuális élet terén az állatvilágnál is alacsonyabbra süllyedt magyar ifjúságért? Van-e itt kiút még? Van-e segítség?

Fiúk! Itt már nem használ se jó szó, se erős kéz! Külső, nem hozzánk tartozó ember itt már nem tud segíteni. A segítség csak önmagunkban rejlik s ez: **szembefeszülni az árral!**

Újra és ismételten harcot hirdetek! Tudom, nem leszek egyedül! De még ha egyedül maradnék is, még akkor sem hátrálok. Tudom, hogy csak forradalom tudja megváltoztatni a mai léha életfelfogást s tudom, hogy annak, aki ezen a téren meg meri hirdetni a forradalmat, több bátorságra van szüksége, mintha barrikádokra menne. Tudom, hogy életre-halálra menő küzdelem lesz! Tudom, hogy a gúny, a cinikus megvetés, lekicsinylés, az élcelődés, csipkelődés pergőtüzébe kerülök,

Lehet, hogy sokak szemében elmaradott felfogású, szentes és buta leszek. De azt mondja egy régi mondás, hogy „vannak emberek, kiknek szidása reánk nézve a legnagyobb dicséret!”

Harcot hirdetek! Vallom és hirdetem, hogy az igazi férfinak legnagyobb kincse a házasságig épen megőrzött tisztasága. Vallom, hogy a jövő Magyarországnak egyetlen biztosítéka az önmegegőztetés kemény parancsát komolyan vevő magyar ifjúság. Megvetem mindazokat, akik nem annyira férfiak, hogy ösztöneiket kemény gyepelővel féken tudják tartani; akik pornográf vicceket terjesztenek; kiknek beszéde vastag szemérmertlenséggel és állandóan ocsmán sexualitással van tele.

Táborba hívom mindazokat, kik még tudnak remélni egy jobb kor eljövételében; mindazokat, akik elég erőt és bátorságot éreznek magukban, hogy **élő gátként nekifeszüljenek az ártnak.**

Célunk: hogy a magyar leánnyal úgy állhasson újra szemben a magyar ifjúság, mint keresztény, magyar úr; **új idők, új lovagja!** Hogy életedbe, a magyar ifjúság életébe, mint **Szentélybe** léphessen az az **egyetlen leány**, akit az Isten is neki szánt.

Contra torrentem! Szembe az árral!

E küzdelemben rád is számítunk!

Szabados Gábor emh.

A Közép-Dunamedence közigazgatása.

A közigazgatási kérdések dzsungeljében helyes utat vágni nagyon nehéz, mert egyetlen tényezőt sem szabad kihagyni egy jövőjét építeni akaró nemzetnek. Az egyes tényezők azonban sokszor ellentmondásban vannak. Hogy csak egyetlen példát említsek: Anglia az első világháborúban. A teljes mértékben gyarmatainak gazdasági terményeire támaszkodó világbirodalom, az industrializmus és merkantilizmus alapján építette ki az anyaországot, s mikor a német blokádvágta a nyersanyagforrástól, súlyos válságba került iparával is. Pl. az európai és gyarmati faterméstől elvágott papírgyártása majdnem teljesen szünetelt. Az ország papírhiányban szenvedett.

Tehát látszólag a legjelentéktelenebb tényezők kihagyása is befolyásolhatja valamely nemzet gazdasági rendjét, amely függ a politikai helyzetétől és az élethalakulástól is.

A számtalan kérdés és az egymásra ható tények sokszor ellentétes hatása (pl. területi viszonyok) miatt van, hogy mindezideig helyes magyar közigazgatási szemlélet nem alakult ki. Iparosodjunk, ne iparosodjunk, gazdaságot vagy kertészkedjünk, centralizálódjunk — decentralizálódjunk, stb. olyan kérdések, amelyek csak az összes sajátos adottságaink: területi és talajviszonyok, éghajlat, országrészek, békehelyzet, háborús eshetőség, nép lelkiállapot, stb. figyelembevételével várják legalább legnagyobb vonalaikban a helyes és tökéletes megoldást.

A közigazgatási kérdések közül majdnem olyan arányú a vita, mint pl. az urbánus és népi írók közt. Ez természetes is, hiszen a közigazgatási tényezők befolyásolják az élethalakulást s közvetve a társadalom- és államalakulást is, és fordítva.

A közigazgatási kérdésekkel tehát nemcsak a szakembereknek kell foglalkozni, hanem többé-kevésbé legalább a nagyvonalakkal tisztában kell lenni mindenkinek, aki a: nép, nemzet, ország, haza, állam, társadalom, rendszerek fogalmai alatt foglalt területhez hozzájárul. Ez természetes is, hiszen pl. a parasztság helyzetét tökéletesen a gazdasági helyzetből érthetjük meg s az ipari munkásságét pedig az ipar viszonyaiból.

A népi írók csak újabban foglalkoznak a közigazgatás mindkét területével (ipar és őstermelés), mivel bebizonyult az is, hogy a parasztság helyzete viszonyban van a munkásságával, mivel az ipar és őstermelés is egymásnak függvénye. Mezőgazdaság és ipar s ennek megfelelői, vagyis falu és város, földmunkásság, szegény parasztság és ipari munkásság, városi és falusi vagy népi szellemiség egymásban hordják értelmüket és lehetőségeiket.

Most nézzük a Közép-Dunamedence (vagy Kárpátmedence) közigazgatásának fejlődését nagy vonalakban a történelem folyamán Jócsik Lajos ismertetése alapján.

Először nézzük a természeti tényezőket ill. viszonyokat. Az emberi életünk sokszínűsége, a szükségleteink számtalan faja — a fűszertől a gyémántig — hozza magával azt, hogy még jóformán egész földrészek sem lehetnek önellátók, mert többé-kevésbé behozatalra szorulnak. A Kárpátok hatalmas íve által körülzárt mintegy 300 ezer négyzetkilométer területű Közép-Dunamedence egyike azoknak az istenáldotta területeknek, amelyek majdnem tökéletes közigazgatási egységet alkothatnak a terület természeti kincsei révén. Legalább is a fontosabb szükségleteket mind fedezi.

Ezt a területet a Duna felső folyásához tartozó s a régi osztrák örökös tartományokat és Cseh-Morvaországot magában foglaló nyugati medence előzi meg és az alsó folyás körül a szerbek, bolgárok, románok és egyéb balkáni szláv népek által berendezett terület követi. A középső medencét mi magyarok töltöttük, hol nagyobb, hol kisebb szerencsével, itt fejlesztettük ki népiségünket, gazdasági és politikai életünket. A két medence, vagyis az északnyugati, a dévényi kapun és az Ausztria felé nyíló szabad részeken s a déli medence, az Alduna felől állandó hatásokat bocsátott ki a középső medence felé. Politikai, gazdasági és népi erővel nyomult be a középső medencébe. **Egész történelmünk, közgazdasági történelmünk sem más, mint védekezés e hatások ellen.** Jó volna, ha egész multunkkal kapcsolatban ezt a szemléletet alkalmaznók az olyan felületességek helyett, mint amilyen például a nyugati „védőpajzs” szerepének hangoztatása. A dévényi kapun nyugat nemcsak jótékony hatásaival jött hozzánk, hanem durva, hatalmi és imperialista szándékokkal is, s ugyanezt tette kelet is. **Középmedencei létünket állandóan védelmeznünk kellett nyugattal, északnyugattal, kelettel és délkelettel szemben.**

E szempont figyelembevételével nézzük röviden a történelmünket (vagyis a közgazdasági egységünk szemmel tartása mellett):

A kezdet: A magyarság csak Nagy Lajos és Mátyás alatt jutott olyan helyzetbe, hogy ki kezdte tölteni, hogy kitölthette a Közép-Dunamedencéjét.

Az ipar. A politikai viszonyok kedvezőek, mert mint „nagy hatalom” az akkori időkben, uralja a magyarság a medencét, sőt túl is terjed rajta politikai hatása. A fejlődés töretlen és rohamosan városiasodni és iparosodni kezd az ország. A kapitalizmus korai jelentkezése a bányászatban és kohászatban mutatkozik: a Fuggerek és Thurzók hatalmas beszercebányai (és másutt is lévő) telepeiben és olvasztóiban. A nagyüzem első nyomait is megtaláljuk már: 300 munkás is dolgozik egyik-másik üzemben. A réz- és ezüsttermelés révén egész Európában hatalmas pénzügyi és politikai befolyásra tesznek szert ezek a vállalkozók. (Rózsahegy, Krakó, Danzig, Zsolna, Teschen, Szent-György, Antwerpen, Bécs, Nürnberg, Buda, Velence és Trieszt a nagyobb értékesítő központok).

Tehát az 1496-ban Fuggér Jakabnak adott termelési engedéllyel megkezdődik a polgárosodásunk.

Természetes, hogy Mátyás halála után, mivel a külső feltétel — a Közép-Dunamedence nyugalma — megszűnt az erős lendület is, megtörik (a XVI. századi Fuggerek már bomló képzetek).

A mezőgazdaság még a feudalizmus naturalizálásánál tart. A jobbágyság viszonylag tűrhető helyzetében — mivel Mátyás biztosítja a szabad költözködés jogát —, még a többtermelésre is képes s így a kereskedelem erre a területre is kiterjed s főleg nagyarányú marhakereskedelemmel foglalkoznak.

A hadsereget bandériálisról zsoldosra szervezte át Mátyás, s így a fejlettebb államokkal rokon szelleműre.

Mindenképpen megállapítható, hogy a magyar közgazdaság ebben a korban a Közép-Dunamedence kitöltése irányában fejlődött.

Ebben a viszonylag szabad gazdasági fejlődésben a magyarság nagy népi erőket is fejlesztett ki, s nemcsak gazdaságilag, hanem népileg is kitölteni kezdte a Közép-Dunamedencéjét. Mindent egybeszámítva, 5 millió magyar élt a Kárpátok koszorújában.

A magyar közgazdaság külső és belső politikai nyomás alatt. Mátyás halála véget vetett a fejlődésnek. Keleten új nagyhatalom alakul: a török birodalom, mely az Alduna felől fenyegeti a középső medencét, északnyugaton pedig a Habsburg család német-római császársági álma miatt fenyegeti hatalmi törekvés a Közép-Dunamedencét. Ez a két erő: Kelet és Nyugat Mátyás idejében békén hagyta a középső medencét, de most a belső viszályoktól elgyengült ország láttán Kelet és Nyugat betört a déli és a lajtai nyílt területeken.

A nemesség ugyanis a Mátyás alatt megnyírbált jogait visszaállítja, leveri az 1514-es parasztlázadást s miután Mohácsot is elszenvettede, „meghívja” a trónra a Habsburgokat.

Ez a tény, vagyis az, hogy a magyar feudális reakció behozta a medencébe az északnyugati ellenerőt, amikor a délkeleti ellenerő: a török a medence roppant területeit elszakította, **felér egy másik mohácsi vésszel a magyar sors szempontjából s talán még annál is többel.**

A politikai egységgel megszűnik a közgazdasági egység is. A török terület feudális agrártermelésű jóformán ipar nélkül. A Habsburg területen („magyar királyság”) is sorvadnak a polgári formák, kereskedelem, ipar a kapcsolatok megszűnése miatt lassan pusztulnak. A városok élete is a feudalizmus felé hajlik. Csak a hadiipar fejlődik. **A haditájaktól távol azonban pl.**

a posztógyártás, a nagyiparos formák felé tart. Még egy ipar fejlődik: a könyvnyomtatás (reformáció, ellenreformáció kora).

A magyar politikai, gazdasági és társadalmi létet tehát azok az ellenerők dúlják szét, amelyeket a magyar politikai hatalom eddig távol tartott. **Egyedül Erdélyben őrzik tovább a magyar létforma törvényét: a Kelet s Nyugat, a két ellen közt egy hazáért folytatott harcot.**

A magyar életalakulásban ettől kezdve nem a magyarság természetes erői, hanem az idegen népek által ránkparancsolt s a nemesség egy része által jóváhagyott idegen érdek hat. A magyar szellem térhezjutása az egység megteremtése: a Közép-Dunamedence politikai és közgazdasági egységének Báthory, Bocskai, Bethlen Gábor, Rákóczi, Thököli erőfeszítése.

A nyugati ellenerő súlya alatt. A törökök kiűzését úgy állították be, mintha ezzel a magyarság teljesértékű politikai és gazdasági szabadsághoz jutott volna. Ez a történelemszemlélet a magyarság előtt letagadta, hogy **a magyar életet az északnyugati ellenerő hódította meg a török kiűzésével és nem a magyarság.** Ez az ellenerő hatalmi törekvéseit csak most fejthette ki igazán. Az a labanc magyar történész, aki a Habsburg uralkodóban az alkotmányjogi formalizmus szerint magyar királyságot lát, nem érti meg ezta helyzetet. A magyar trónon nem a magyar királyság, hanem a Habsburg hatalmi terjeszkedés képviselője ül. Megmutatkozott ez Erdély sorsán is: Mikor az ellensúlyozó erő megszűnt, egyedül nem bírt ellenállni s igába dült.

Ezt a szemléletet a Közép-Dunamedence közgazdasági állapota is igazolja. **A magyarság gyarmati sorsba jutott.** Ennek ugyan egyik oka a magyar nemesség maradisága volt, mert megtagadta a községet s büntetésből állították le a gyárak egyrészét s helyettük (vagy ugyanazokat) idegen tőkével nagy vállalatokat alapítanak a textil iparban. De II. József pl. a magyarságnak „colonia” sorsot szánt s a magyar gyárak visszaszorítására hívja fel Pálffy figyelmét.

A gyarmati sors népi értelemben is megmutatkozik. Bartenstein II. József telepítési megbízottja tanácsolja a császárnak, hogy a végekre idegen nemzetiségeket kell telepíteni. Ezzel vette kezdetét az a nagyarányú telepítés, amely a XVIII. századtól a következő eredményekre vezetett. A 18. században vándorolt be számszerint: szlovák 300 ezer 15.4 százalékban, rutén 150 ezer 32.3 sz., horvát 80 ezer 44 sz., szerb 400 ezer 86.8 sz., bunyevác és sokác 88 ezer 100 sz., vend 4 ezer 4 sz., bulgár 23 ezer 100 sz.

cseh-morva 31 ezer 100 sz., lengyel 20 ezer 52 százalék, összesen: 1,096.000 szláv vándorolt be. Ugyancsak a XVIII. századtól kezdve szivárog be a félig szláv románság, számra mintegy 1,500.000. **Az utolsó két évszázad bevándorlási mérlege tehát 2,596.000 idegen nemzetiség.**

Ime, ezt tette velünk II. József gyarmatosító politikája, azé az uralkodóé, akinek a hivatalos magyar történetírás alig talál megfelelő magasztaló szavakat, és pislog, mint mikor a „napba néz az ember”, ha felvilágosult alakjára feltekint.

Viszont a magyarság száma a XV. század 5 milliójáról leolvadt 1,160.000-re, s Magyarországon népességének csupán 44.9 százalékát tette. mivel a nemzetiségek száma 1,422.000 volt (55.1 százalék). Ez volt az arány 1720-ban. 1787-re a magyarság szaporodó ereje mégis 3,122.000-re emelte tömegeinket, de a nemzetiségek, a orppant betelepítések segítségével 4,881.000-re emelkedtek 67 év alatt, azaz 61 százalékát tették a terület lakosságának a magyar 39 százalékkal szemben.

Egyedül az északnyugati és az új északkeleti imperializmussal szemben. Bevonult hát az országba az idegen tőke s vele fokozódott az idegen érdek, rázúdultak a magyarságra a nemzetiségek s a magyarságot kezdték visszaszorítani még jobban az idegen érdekek az életnek szinte minden területéről. Úgy látszott, hogy soha többé nem emelkedhet a magyarság önálló nemzeti létre. S ekkor, a XVIII. század végén s a XIX. század elején olyan csoda történt, amit eddig nem méltattak kellő figyelemre, mivel eltakarta a szabadságharc nagy politikai lángolása és forrósága.

Ebben a rendkívül nehéz helyzetben, mikor a magyar ipart visszafejlesztették, míg Ausztriában és Csehországban már jelentékeny mértőve fejlődött, mikor a nemzetiségeket ránk telepítették s amikor már a magyarság csendes halálát várta mindenki Európában, ebben a szomorú állapotunkban **a magyar síkság agrártermő nemzetgazdasága mentett meg bennünket.** Ez az a nagy csoda, amelynek jelentősége nagyobb volt, mint a szabadságharcé.

Mert a nemzetiségeket a peremvidéken telepítették meg, mely vidékek jórészt terméketlen területek (a délvidéket is csak akkor kezdték termőtalajjá tenni) vagy hegyvidék voltak s csökkentett iparával nem bírta eltartani az ide telepedetteket. Mert 1720-ban csak 46 százalék lakott az összlakosságnak a széleken, de mivel az új telepítések a százalék arányt fel-

emelték, a peremvidék nem bírta eltartani a lakosságot s a nemzetiségek egy része szép lassan szétszórt tömegekben kezdte elárasztani a bízatermő magyar síkságot. És annak ellenére, hogy a széleken maradottakkal együtt 1,759.000-el nagyobb volt az összlélek számuk, a Dunántúl, Kisalföld, Duna-Tisza köze magyar lakossága közé ékelt nagyobb csoportokat a magyarság magába olvasztotta s így a telepítéssel az osztrák imperializmus is vesztett, mert öntudatlanul a magyarságot erősítette.

Ennek a belénk olvadt tömegnek köszönhetjük, hogy 4,812.000 magyar állt szemben az 1840-es évek végén 6,742.000 nemzetiséggel. E nélkül talán a szabadságharcot sem vívhattuk volna meg.

A magyar szellem ekkor már olyan erős hatású volt, hogy a nemzetiségek teljes egészükben a hatása alatt állottak s ezért történhetett meg, hogy a szabadságharcban mi diktálhattunk. A nemzet lábrakapását mutatja az a tény, hogy csak az északkeleti orosz imperializmus segítségével sikerült az önállóságát megszünteni.

Pedig már-már megvalósult az az álom, amit Széchenyi és Kossuth is végcélként tartott, hogy a magyarság birtokba vegye, teljesen kitöltse a Közép-Dunamedencét. A cél egy volt, de az út kétféle: **Széchenyi az északi fejlődőtebb vidék alá akarta rendelni a magyar közgazdaságot**, a magyar vasutat nem öncélúan, hanem úgy képzelte el, hogy azok majd Ausztria hálózati rendszerébe kapcsolódnak bele. **Kossuth viszont** tudta, hogy a magyarságnak szüksége lesz ellenerőre az osztrák igényekkel szemben, ezért **a magyar közgazdaság fejlődését a Dunamedence déli és délkeleti almedencéje felé akarta szervezni**, ahol a török alól felszabadultak és felszabaduló félben voltak a délkeleteurópai kis nemzetek, amelyekre támaszkodni lehetett volna szükség esetén, ha a Lajta másik oldaláról Ausztria az északnyugati ellenerő ismét hatalmi igényekkel tör be a Közép-Dunamedencéjébe. A magyar közgazdasági és politikai lét legnagyobb, évszázados Mátyás halála után aktuálissá vált problémája forgott itt kérdésben: felszabadulni az északnyugati ellenerő nyomása alól, lerázni azt és az önállóságot biztosítani. E nélkül lehetetlen volt kiépíteni a magyar létformát a medenceországban!

A szabadságharc után. A szabadságharc leverésével letört a magyar öncélúságért való küzdelem. Az önálló magyar létformáért küzdő szelleműeket kiűzték az országból s az ittmá-

radtkon jozefinista érzelmek lettek úrrá, melyek a 67-es kiegyezéssel sem szűntek meg s a jozefinista elgondolások mind máig érvényben vannak s ezek szabták meg Magyarország fejlődését. Az ország teljesen az északnyugati ellenerő birtokába került. A kiegyezés Ausztriának tőlünk független kényszerhelyzete miatt történt meg. A magyar jozefinisták aulikusok, akiket labancoknak is lehet nevezni, a közgazdasági fejlődés megtörését tagadják s 49-et egy rossz álomnak tartják. Azzal fognak neki az „új világ” építésének, hogy a fejlődés ugyanolyan, mintha Kossuth álmai (Országos iparegyesület, Védegyelet, Gyáralapító Társaság) irányították volna azt.

Annak ellenére, hogy a közgazdaságunk csakugyan fejlődött (gyárak alakultak, vasút km. táv nőtt, a termelés is növekedett s az iparba fektetett tőke is) Magyarország továbbra is gyarmati sorsban volt.

Ezt pl. Kossuth Ferenc terveinek megbuktatásán s az osztrák tényezők késleltető hatásán a magyar iparra is meg lehetett látni. Kossuth Ferenc m. kir. ipari s kereskedelmi miniszter két milliárd aranykoronát akart fordítani 1907-ben a magyar ipar korszerű kifejlesztésére. Részletesen kidolgozott, hatalmas koncepciójú tervét osztrák ipari és tőkeérdekeltségek — magyarul mondva — „megfúrták.” A magyar „ipari szabadságharc” ezzel hasonló mértékű vereséget szenvedett, mint Kossuth Ferenc atyjának idejében a nép. Pedig el lehet képzelni, hogy egy korszerű ipar a felvidéket és Erdélyt olyan szorosán hozzánk csatolja, hogy Trianon után is másképp nézett volna ki az ország arca.

Még sokkal élesebben mutat a gyarmati függésre a következő tény. A barnaszén szolgáltatása az ipari hajtóerőt nagyrésztben, s annak ellenére, hogy közös osztrák-magyar pénccsoportok kezében volt a termelése, Magyarországon mégis sokkal drágább volt. Ennek az lett a következménye, hogy az ipari szövetkezetek új gyárakat szívesebben alapítottak Ausztriában, mert súlyos ezeket takaríthattak meg az előállítási költségekben. Ezt az árpolitikát II. József szellemében a Rotschildok irányították, de az „önzetlen” magyar „hazafiak” nagy száma fedezte (pl. Berzeviczy Albert egy igazgatói tagságért).

A kiegyezés után tehát szintén az északnyugati ellenerő nyomása alatt állottunk, de ennek nálunk sok fedezője van mind a mai napig, s annyira sikerül takargatni a nyugati érdekeket, hogy sokan, akik ennek az elosztráko-

sodott "magyar" szemléletnek alapjain nem is állnak, mégis e felé hajlanak.

Új ellenerő a Közép-Dunamedencében. Ennek az állapotnak azután van egy szörnyű íróniája ráknézve. Ausztria nemzetiségi kevert-sége felidézte a nemzetiségi sorsban tartott népek harcát Ausztria ellen. Ezek a népek, élükön a csehekkel, felszabadulásukat úgy hajtották végre, hogy az egész Dunavölgyébe hozták a nyugati hatalmak erejét, s evvel a magyar sors az osztrák-német és francia-angol érdekek malomkövei közé került és Trianonban felőrödött.

A világháború utáni fejlődésre csak épen rá kell mutatni, hogy az eddigiek alapján a jövőre legalább egy szempontot tisztán láthasunk: a Közép-Dunamedence közgazdasági egységét. A szétszaggatott medence ugyanis az ellentétes politikai viszonyok ellenére is, egy ideig még megtartja a gazdasági kapcsolatokat, amit abból láthatunk, hogy a magyarországi többtermelés (a kivétel) 70.9 százalékát Ausztria, Csehszlovákia, Románia, és Jugoszlávia

veszi fel s a behozatalnak 63.5 százalékát adja.

Tehát: A jelenünkre nézve a mult alapján tudatosítanunk kell, hogy gazdasági létünket csak akkor építhetjük ki megfelelően, ha vagy elhárítjuk a medenceországra rontó külső imperialista törekvéseket, vagy kitérünk előlük. Számunkra jóformán csak az utóbbi lehetséges — legalább is egyenlőre és ezt az okosságot néhány századig Erdély tanította: az erők játékát (a kívülről jövő hatásokét) kitanulni és ügyességgel, öntudattal helyezkedni játéuk szerint. Mert: szabad és szerencsés közgazdasági állapot nem épülhet ki addig a Közép-Dunamedencében, amíg bármily oldalról külső hatalmak befolyását viszik be ide. Mátyás halála óta mindig függő helyzetben volt a medence és népei szerencsétlenek voltak. S mivel a függő helyzet nem szünhetett meg az eddigi fejlődésben (még ma sem), valószínű az, hogy egy egészen új rendre lesz szükség, hogy a medence népei megtalálják boldogabb életkereteiket.

Szanyi József emh.

A bányászlélek.

Becsvágy.

Különös az emberi lélek. Az élet ezernyi apró rezdülése mind nyomot hagy, vagy mély barázdát szánt benne, amint a lelki benyomás oka az egyén szempontjából semmitmondó, vagy döntő jelentőségű. Gyakori jelenség azonban az is, hogy egyes, pillanatnyilag talán közömbösnek látszó, a szorosán vett népi étellel kapcsolatot alig mutató, túlságosan ideálistikusnak tűnő esemény hosszú ideig tartó, esetleg egy egész életre szóló élményt nyújt.

Mert az ember, még ha olykor tagadja is, menekül a realitások elől. Menedéket keres más, nyugodtabb, szebb és boldogabb világban. Alomvárakat épít magának; csapongó fantáziával örökös sikerről, gondtalan életről, dicsőségről, hírnévről álmodozik, gazdagságról ábrándozik. Ez alaptulajdonsága minden emberi léleknek. Sohasem elégszik meg a mával, annak talán pompás ajándékával. A Természet valami hatalmas, szóval eléggé körül nem írható erőt öntött az emberbe. Ez ösztönzi, buzdítja, űzi mindig előre: a becsvágy....

Él ez minden halandóban. A művelt, tanult elméket, a hatalmas gondolkodókat, a szellemi arisztokratákat, a zseniális feltalálókat éppen úgy ez készletti munkára, mint a két kezével dolgozó, órabérrel szerződött munkást.

Mint azonban minden emberi lélek egy-egy külön birodalom, valamennyi más és más, épen úgy nem azonos minden embernél ennek a munkára indító, eredményeire ösztönző erőnek súlya sem.

1. Forradalmi lélek.

Pszichológiailag vizsgálva, az észszerűség azt kívánja, hogy a munkásember lelkét töltsék be legjobban, ott működjen legerősebben a becsvágy. Belátható ugyanis, hogy minden kétkézű dolgozó, így a bányász is, munkába állaskor, tehát a kezdet-kezdetén, nagyon is érzi (munkaadói sokszor feltűnően is éreztetik vele), hogy pillanatnyilag a legalacsonyabb beosztásban él. Gyakran hangoztatja is azt, és elégedetlen sorsával. Természetesen szabadulni, menekülni szeretne belőle. Emelkedni kíván. Hajtja, űzi a becsvágy. Élettapasztalatokban ilyenkor még szegény, világnézetének határai korlátozottak. A munka, az emberi értékelés mibenlétét még nem ismeri (nem is ismerheti); az általános világregend, a magasabb szempontok számára még ismeretlen fogalmak. Robusztus, elemi erővel tör fel belőle a vágy a magasabb állás, a vezetés felé. Forradalmi gondolatokat, terveket sző agya. Szabad óráiban el-eltöpreng, tépelődik. Végül arra az eredményre jut, hogy számára a világ ilyen berendezése, — amelyben ő

alantas, szavát alig-alig hallatható szerepet tölt be —, tarthatatlan. Gyökeres átalakulásra volna szükség, amely részére, s a hozzá hasonló kezdő bányászok számára is, vezetőserepet, nagyobb megbecsülést, munkájának több elismerést nyújtana. Hasonló helyzetű társaival elbeszélgetnek sorsukról. Keresik, kutatják egymás közötti vitákban a módot, az eszközt, amely változást hozna életükbe. Ezek a beszélgetések vetik fel a gondolatot: tömörülni kell a velük egyívásuakkal. Érdekeik védelmére, vágyaik kivételére együttes erővel, egy akaratlall kell fellépniök.

Innen azután már csak egy lépést kell tenniök, hogy ráhágjanak az útra, amely valamelyik szélső baloldali politikai pártba vezet. Értethető, hogy ide viszi, kormányozza őket az előtörés vágya. Hangzatos jelszavak, kecsegtető ígéretek halmaza, pompás kilátások reményének egész sora csillogtatja meg a párt programjában gyémántfényét. Szívesen fizetik még az esetleges tagsági díjat is, mert hiszen az „saját érdekeik előmozdítására megy.”

Az egyén azután, mint a párt tagja, komoly munkát is kíván végezni annak keretein belül. Hiúságát legyezgeti, hogy itt reá szükség van. Megbecsülik, komolynak és értékesnek látszó (legalább is a bányánál végzett alantasnak tűnő munkához viszonyítva) feladatokat bíznak rá. Címet, rangot kap a párt keretein belül. Önérzete most már hatalmas mértékben növekedett. Többnek, értékesebbnek érzi magát a bányánál esetleg ugyanolyan beosztásban dolgozó, de a pártba be nem lépett társánál.

Lassankint teljesen megváltozik lelki berendezettsége. A mindennapi kenyérért végzett munka másodrendűvé alacsonyodik tudatában, bírálatában. Közönségesnek, hozzá nem méltónak, talán gyerekesnek találja. Lelkében nagyobb részt tölt be most már a pártban kapott munka iránti megbecsülés, érdeklődés. A bányánál végzett testi munka közben is a reá bizott egyesületi szellemi feladat megoldásán, annak mielőbbi tökéletes kivételén gondolkozik. Hamarosan, szinte öntudatlanul terhesnek, unalmasnak találja naponkinti bányabeli munkáját. Megcsömörlik tőle, kedvetlenül végzi. Most már nemcsak a gyorsabb előrehaladás gondolata, az emberi megbecsülés óhaja, a becsvágy tüzei, foglalkoztatja eszmevilágát, hanem kétkezi munkájának csaknem gyűlöletté fajult utálat is.

Semmiképen sincs megelégedve sorsával. Hiszen a pártban elhangzott felvilágosító, ú. n.

világnézeti tájékoztató előadásokban festett állapotok homlokegyenest ellenkezők a bányánál elfoglalt helyzetével. Vállalata, munkaadója, akinél dolgozik, talán kulturális és szellemi igényeinek kielégítésével, annak táplálásával sem sokat foglalkozik. Így elhanyagoltnak, emberi méltóságából kismizmizett, csaknem rab-szolgai sorba süllyedt, alig-alig emberszámba jövő egyénnek érzi magát. A szó szoros értelmében gyűlölet, vad, parázsló harag izzik lelkében: rombolás, pusztítás vágya költözik belé. Mindenki, aki felette áll, parancsol neki, gyűlöletes számára. Előljáróit szívesebben tudná a másvilágon. Végső esetben azután már munkahelye is vágyainak előhaladásának kerékkötőjeként mutatkozik előtte, s felvetődik lelkében a szabotázs gondolata. Ilyenkor a józan ész szava, a gondos megfontolás már távol áll tőle. Nem törődik a következményekkel, nem számol az esetleg beálló eseményekkel. A munkahely pusztulásának ténye nem veti képzelete elé a kenyérkereset, ezzel járó szükségszerű elvesztését sem.

2. Családos ember.

Az előbbi típus, amely a fiatalság hevesességét, a tapasztalatlanság elhamarkodott lépésre magát legott elszánni képes meggondolatlanságát tükrözi, rendszerint az alig felserdült, mondhatni: épen nagykorúvá (legalább is kor tekintetében, ha szellemileg nem is mindig) lett legényemberek sorában élő bányászok között található meg. Az ilyen ember érzi ugyanis magát munkába léptekor a legelhagyatottabbnak. Természetes is. Hiszen munka után rideg, szótlán falak várják otthonában. télen fagyos lehellet fogadja szobájában. Hiányzik életéből a női gyengédség, mindent elsimító, finom gondoskodása, az együttérző hitves biztató, helyeslő szava. Az egyedüllét, a társtalanság vezetí aztán, karöltve a gyors felemelkedés vágyának gondolatával —, a hangzatos (testvériességet ígérő) jelszavakkal kérkedő, boldogabb, emberibb életet ígérő pártok kebelébe.

A nő, a családos bányász gondolatvilága sok lényeges elemben különbözik a legényember felfogásától. Nem érzi magát oly annyira elhagyatottnak az emberi társadalomból kiesettnek. Hiszen odahaza megértés, szeretet, meleg családi fészek várja. Kis gyermekek kacagó vagy síró, de családapának mindig kellemesen hangzó szava fogadja, öleli körül. Az apró emberkéek csilingelő nevetése, apró problémáik szerető megoldása, feledteti vele az igazi, a nagy, keserű gondokat.

Előjáróit nem tekinti rabszolgahajcsároknak. Intézkedésük mögött nem kicsinyes akadékoskodást lát, vagy igyekszik felfedezni, hanem az előrelátó, tapasztalt, gondos vezető mindenre kiterjedő figyelmét.

Munkáját, feladatát nagyobb odaadással, lelkesedéssel végzi. Tudja, hogy azt nemcsak magáért, nemcsak a vállalatért teszi, hanem szerettei érdekében is. Cselekedeteit, elhatározásait nagyobb körültekintés, biztosabb meglátás jellemzi. Nem vezethető tévhitekkel egykönnyen félre. Felfogása, érzelmei határozottak; egyes helyzetek, nagyhangú szólások megítélésénél a józan ész nagyobb szerepet tölt be a szalmalángszerű, hirtelen felbuzdulásnál, a képzelet játékos elkalandozásánál.

Általában mindig és mindenben egy dolog lebeg szeme előtt: családja. Ennek szemszögéből mérlegel mindent, érdekei szerint határozza el magát valamely döntő lépésre. Nyugodtság, megfontoltság, nagyobb tárgyilagosság a fő jellemvonásai.

3. A lélek megnyerése.

Az emberi elhatározás szabad. Nyitva áll a választás útja a jó és rossz, a helyes és elvetendő, az igazság és hazugság között. Szabad, de nem teljesen független. Kedélyállapot, hangulat, körülmények, helyzetek sokban befolyásolják. Jó szó, biztatás, megértő együttérzés a legmegrögzöttebb gonosztevőt is magábamélyedésre, gondolkodásra készíti. Mennyivel inkább áll ez a bányászember lelkére. Hiszen a bányász alaptermészetének jelentős momentuma a vallásosság. Ezt már foglalkozása veszélyes volta is magával hozza. Vallásos, hívő ember pedig inkább hajlik az igazság, az erény, a jó, mint a bűn, a hazug ámitás felé. Ha valamikor is hatni akarunk a munkás lelkére, s a helyes útra akarjuk vezetni, akkor mindenekelőtt meg kell keresni (legyen az egyedül álló, kezdő fiatal, vagy akár tapasztalt koros, családos is) lelkében azt a hangot, amely a megértés, segíteni akarás hangjára rezonál. Csak azután lehet tanácsot, útbaigazítást adni.

Sokszor talán nagyon is nehéz feladat ez. Hiszen itt találkozunk az előjáró a bányászlelek másik mély vonásával: a bizalmatlansággal. Tartózkodó, óvatos a bányász minden olyan megmozdulással szemben, amely felülről jön. Ennek is megvan az oka: sajnos régebben nem mindig a munkás ügyét, céljait, életét elősegítő intézkedések indultak ki ugyaninnen.

Mégis megtalálható az odavezető út. Lehet, hogy bányászünnepek terített asztalánál a

hangulat emelkedettségében sikerül csak. Lehet, hogy kulturális előadások, ingyen-mozik, könyvek, újságok nyitják meg az utat. Talán egy jó szó, megbecsülő tekintet, panaszok együttérző meghallgatása és sikeres, jóindulatú kiküszöbölése hozza meg az eredményt. Mindegy. Mindez nem lényeges. A fontos, hogy megtaláljuk a hangot, amelyen az önmagába begubózó bányászlelekhez szólni kell. Érezze, lássa, hogy előjárója segédkezni akar neki sorsának előrerendítésében, s hogy érdeklő beosztottja életének alakulása.

Vegye észre a munkás a **megbecsülést**, a gondoskodó szeretetet. Tudjon bízni, remélni vezetőjének ígéreteiben. Ne feledkezzen meg tehát a mérnök a munkásnak tett ígéreteiről, ügyes-bajos dolgainak végső elintézését nyerő mederbe való tereléséről. Mert a munkáslelek nem feledékeny. Hosszú idő után is visszaemlékezik olyan dolgokra, eseményekre (nagyon sokszor csak megígért, de ki nem eszközölt dolgok, események ezek: minden, pedig nagyon várt eredmény nélkül), amelyekről a mérnök ezer más elfoglaltsága mellett bizony hamarosan megfeledkezik. S ha látja, ismételten tapasztalja a bányász ezt a gyakran csak szórakozottságból, — már pedig a legtöbb mérnök szórakozott —, erdő feledékenységet, idővel bizalmatlan, tartózkodó lesz előjárójával szemben. Ilyenkor sodródik aztán valamelyik baloldali párt hanzatos szavakat harsogó, megértést, orvoslást, gondoskodást ígérő intézményébe.

Tudjon a mérnök beosztottjának úgy parancsolni, hogy az még az esetleg szigorúnak, nehéznek, talán kellemetlennek látszó rendelkezés mögött is megtalálja a **jóindulat** szavát. Ne legyen a mérnöknek néhány kiszemelt munkása, akik egykor valamivel megnyerték tetszését, s ezért őket folytonos előnyben részesíti. Ez a többi bányász lelkében a háttérbeszorultság, a kismizmizettség érzését keltené. Természetesen a hanyag, megbízhatatlan, munkából el-elmaradó embert a társulat szabályai szerint meg kell rendszabályozni, viszont a pontos, a törekvő, jóra való munkás dicsérete se maradjon el. Általában vezérelje a mérnököt elhatározásaiban mindig a tárgyilagos **igazságosság**. Bizonyos, hogy nem könnyű feladat mindig ennek az útján járni. Hiszen a mérnök is ember, akinek elhatározásait nemcsak a pusztán józan ész, hanem érzelmi világa is befolyásolja.

Bizonyos azonban az is, hogy a munkások szívesebben engedelmeskednek olyan előjárónak, aki, bár szigorú, de igazságos, mint az en-

gedékeny, nehezen elhatározásra jutó, végeredményben pedig soha előre ki nem számítható hangulatú vezetőknek.

Amikor sikerült a bányással megértetni, hogy a vállalat, a vezetők, őt is hasznos, megbecsült, értékes munkaerőnek tartják, s vele a jóindulat és igazságosság nyelvén beszél-

nek, az út nehezebb része már hátra maradt. Ezután már szívesebben, lelkesebben, nagyobb kedvvel végzi feladatát, megbecsülést szerezve magának; munkája pontos elvégzésével pedig vállalata, s hazája érdekeit viszi előbbre.

Székely Lóránt bmh.

A Bánya-, Kohó- és Erdőmérnökhallgatók Ifjúsági Körének multjából.

Irta: Faller Jenő.

Függelék.

A Selmeci Magyar Olvasó Társulat

ALAPSZABÁLYAI.

I. A Társulat céljáról.

A Társulat célja, amint azt annak alapítói ki tűzték, tagjainak alkalmat szerezhetni a honi nyelv s Literatura, bővebb s alaposabb ismeretere, s kellemmel párosult, hasznos időtöltésre.

II. A Társulat benső Szerkezetéről.

1. A Társulat tisztikara áll: Egy Elnökből — egy Alelnökből — egy Könyvtárnokból — egy Pénztárnokból — egy Ellenőrből, és egy Jegyzőből, kik is minden Évben újra választatnak, magában értetődően, hogy akármelyik hivatalra a jelenlegi tiszt újonnan meg választódhatnak. Az említett tisztikaron kívül, tart a társulat tisztviselőse számára egy Szolgát, az előgördülő szolgálat meg tétele végett.

2. A Társulat évenként 4. rendes Gyűlést tart, rendkívüllit pedig, ha a szükség kívánja akármennyit — és már, hogy ezen Gyűlések érvényesek legyenek, s következőleg annak végzése is, szükséges a.) Hogy annak tartási idője leg alább is 3, nappal — a bányász gyakornoki tagoknak, egy a szokásban lévő kávéházban kifüggesztett hirdetés által, a többi tagoknak ellenben mind egyiknek külön-külön küldendő Levélke által — előbb köz tudomás tárgya legyen — b.) Hogy a Társulatnak legalább 7 tagja jelen legyen, ide számítva a tisztikart is — és c.) Hogy a Jegyző Könyv a következő Gyűlésben az Elnök, vagy Alelnök és a Jegyző aláírásával hitelesítessék.

3. Ezen említett rendes, vagy rendkívüli Gyűléseit a társulatnak hirdetni hatalmában van az Elnökön kívül az Alelnöknek is, ha azt szükségesnek véli.

4. Tárgyai pedig ezen Gyűléseknek főképp a Könyv- és Pénztár vizsgálata, Tagok föl vétele, és Tisztikar választás.

III. A Társulat Könyvtáráról, kezeléséről, s annak a tagok általi használhatóságáról.

1. Jelenleg a társulatnak van egy állandó Könyvtára, melly 2. arra rendelt Szekrénybe tartatik. Ezen könyvtára a társulatnak szaporodik az önkéntes adományokból, és a társulat pénztárából.

2. Azt pedig, hogy melly könyvek és mi módon szereztessenek meg a társulat Könyvtára számára, arról a tiszt kar gondoskodik, s azt töstént a következő Gyűlés elibe terjesztendő is, ha azonban valamelyik tag olly könyvet kívánna meg hozatni, a mit a többiek elleneznek, azt azon tag a Gyűlés eleibe terjesztheti, melly azután a Könyv meg, vagy meg nem hozataláról ítélend.

3. Egy könyv át olvasására rendszeren egy hét határozatott — következőleg egy hétnél tovább senki is egy könyvet magánál nem tarthat — rendkívüli esetben ellenben t. i. Testesebb, vagy tudományosabb, s következőleg fontosabb, s huzamosabb olvasást kívánó könyvet, egy hónapig magánál ha tettzik el tarthat, de több időig semmi esetre nem — azt pedig, hogy t. i. mellyik könyv tartozik az első, és mellyik a második olvashatási határidőre, eldönteni a tisztikar dolga, a minek következésibe a határozott időt a könyvtárnok az illető könyv első lapja szélire föl is jegyzendi.

4. A társulat könyvtárából egy tag is 2 könyvnél többet nem tarthat magánál egyszerre — s azon könyvről, mellyet valamely tag a könyvtárból kap, arról a tárnoknak bizonyítványt adni tartozik.

5. Minden tag magát föl jegyeztetheti a könyvtárnok által, hogy a vissza kerülendő könyvet, ő kapja leg elsőben, s ha többen jegyezték föl magokat ugyan azon egy könyvre, abba az esetbe a könyvnek olvashatásra való kiadása, természet szerint a föl jegyzett rendet követendi, de ha valaki magát föl jegyezteti, és a könyvet még is azon nap, mellyen azt a Tárnok vissza érkezendőnek mondja el nem viszi, úgy néki azon idő, az olvashatási határidőbe bele számítatik.

6. Aki a társaságnak nem tagja könyvet nem kaphat sem a tárnoktól, sem pedig rendes tagtól.

7. Ha valamely tag a ki vitt könyvet elveszti annak árát meg téríteni tartozik, s mind addig míg azt nem teszi, a k. tárnok néki könyvet nem adhat.

IV. A Társulat tagjairól s azoknak kötele-ségeiről.

1. Tagja a társulatnak minden e Selmec városában lakó, s mivel rendü Hölgy és Férfi lehet — idegen ellenben nem.

2. A ki tagnak föl akar vétetni, kívánatát kinyilatkoztattya a Jegyzőnél, ki az alapszabályokat előtte föl olvasandja, melly szabályoknak szoross meg tartását, az ujonnan be lépő tag saját keze írásával bizonyítani tartozik, melly végre minden tag nevét a Jegyző könyvbe be irandja, ki jelelvén az időt is, mellyen a társulat tagjává lett.

3. A tagok a Pénztárnok könyvébeni egyszerűsítés végett csak minden hónap 15-én vétetnek fel.

4. Minden tag a társulat pénztárába a belépéskor 1 pengő forintot fizet alap betétek címe alatt — továbbá minden tag a társulat pénztárába havonkint 1 pengő huszassal járul — s ezen fizetés mindig egy hónappal előre történik és pedig minden hó 15-én, több havokra előre is fizethetni.

5. Hogy a fizetés biztosítva legyen, olly tag, ki a társulat pénztárába tartozik, könyvet a társulat könyvtárából nem kaphat —, s ha ezen tag tartozását 3 hónapra egy másután, fel szólítás után is lefizetni elmulasztja, abba az esetben kilépetnek tartatik.

6. Ha valamely tag a társulatnak akár mi módon általa okozott kárát, leg föllebb 3 havi határidő alatt meg nem téríti, abból kirekesztetik s mind addig, ha újból akarna is belépni, be nem vétetik míg az általa okozott kárt meg nem térítette.

V. A Társulat Tisztikaráról külön-külön és jelesen Az Elnökről.

1. Az Elnöknek kötelessége év negyedenkint rendes Gyűlést hirdetni, rendkívüllit pedig akár mikor, ha azt a társulat szükségei meg kívánják.

2. Ő vezérli a Gyűlés folyamát, ő határozza meg a különféle tárgyak elővétele tárgyát, és szavazat alkalmával, az egyenlőség esetébe eldöntő hatalommal bír.

3. Semmi határozat, vagy vélemény is a

Jegyző Könyvbe addig be nem mehet, míg azt az Elnök nem enuntialja — s maga a Jegyző Könyv is csak azután bir hiteles erővel, minek utánna azt az Elnök aláírta.

VI. Az Alelnökről.

1. Az Alelnök a rendes Elnöknek annak betegségé, vagy távolléte esetében helyettesse, következöleg mind azon jogokkal bir és kötele-ségekkel tartozik, mellyekkel a fő Elnöke.

2. Hogy ha pedig a társulatnak ne tallan ollyan Gyűlésre volna szüksége, mellybe az Elnök személyes érdeke miatt részt nem vehetne, abba az esetbe az Alelnök, az Elnöktől függetlenül, akarata szerint Gyűlést hirdet, és ottan a rendes Elnöki széket tölti be.

VII. A Könyvtárnokról.

1. A Könyvtárnok a Lajstrom mellett nékie át adatott Könyvtárt tartozik rendszeresen kezelni — s az említett Lajstromba minden Könyveket megszerzésök utánna töstént beiktatni.

2. Tartozik a K. tárnok minden könyvről, mellyet valamelyik tag a Könyvtárból el visz bizonyítványt kérni.

3. Olly tagnak, ki a társulat pénztárába tartozik könyvet nem kölcsönözend, hogy pedig a K. Tárnok tudhassa, nem tartozik é a könyvet kérő tag a társulat pénztárába, tartozik a K tárnok a könyvet kérő tagtól a Pénztári bizonyítványt elő kérni, amit is az illető tag elő mutatni köteles.

4. A Könyvtárnok mind a maga, mind pedig a tagok könnyebségiért hetenként 3 napon bizonyos órát rendelend, mellyen bizonyos körülmények kivéve honn lenni tartozik — de ellen esetben meg határozott időn kívül könyvet sem kiadni, sem elfogadni nem köteles.

5. Ha a Könyvtár állapotja rendetlennek taálltatik, abban az esetben a kárt a Könyvtárnok meg téríteni tartozik, s hivatalától tüstént elmozdítatik.

VIII. A Pénztárnokról.

1. A Pénztárnok kötelessége áll a társulat Pénztárára való gondos felügyeletből — kötelessége továbbá az alapbetételi havidíjjoknak a társulat tagjaitóli felszedése — mind a bevételről, mind pedig a kiadásról rendes számadás készítése, s annak minden Gyűlésbeni elő mutása.

2. A Társulat Pénztárából Pénzt csak a tisztikar rendeletére adhat ki, a miről is nyugtatványt venni köteles, nem különben minden bevételről nyugtatványt adni tartozik, mivégre nálla állanak a Társulat nyomtatott nyugtatványai.

3. Mind a Könyv, mind pedig a Pénztárba ha kár történik, az illető Tárnok hivatalától tüstént elmozdítatik, s a kárt meg téríteni tartozik, mit ha önkéntesen meg nem tesz, tartozik az Elnök öt Törvényes uton az elégtételre szorítani.

IX. Az Ellenőről — Titoknok.

1. Az Ellenőr a Könyvtárnoknak annak távolléte, vagy betegsége esetébe helyettesse — Továbbá hogy a Pénz, és Könyvtár kezelése biztosítva legyen köteles az Ellenőr a Könyv és Pénztárt gyakrabban, különösen pedig minden Gyűlés előtt szorgosan meg vizsgálni, s arról ha abban rendetlenséget találna, tüstént az Elnöknek, vagy Alelnöknek jelentést tenni, kikk kötelességökben áll azonnal Gyűlést hirdetni.

A vadászlélek kialakulása.

Irta : Biró Lajos erdőmérnök-hallgató.

A vadászat, ősi formájától kezdve, végig kísérte az embert a mai napig. A primitív népek életében a vadászat gazdasági foglalkozás volt, vadásztevékenységük mindennapi szükségleteik és egyszerű életmódjuk kielégítésére korlátozódott. Ebben a korban mai értelemben vett vadásatról nem beszélhetünk. De még ebben az ősi korban is megtalálható a mai értelemben vett vadász lelki motívumának egy-egy vonása. Pl. egyes állatokat különös megbecsülésben részesítenek.

Az emberi kultúra fejlődése folytán szaporodtak a foglalkozási ágak s az emberi élet színvonala is emelkedett. Az egyes ember bizonyos mértékben független lett az ősi foglalkozástól, a vadásztától. Hisz az állattenyésztő nomád népek életigényei is, mint amilyenek a mi őseink is voltak, nagyobbak voltak már a vadásznépekénél.

Amíg azonban a vadászat a mai alakjáig, formájáig és társadalmi szokásáig eljutott, nagyon sok változáson, külső és belső tényezők nagy befolyásoló hatásán ment keresztül. Ezek a tényezők természetesen együtt jártak s a vadászlélek kialakulása elsősorban az életmódnak s változásainak a függvénye volt, nem pedig megfordítva. A döntő tényező ezen lelkiség kialakításában végeredményben, mely mindig a formai keretet is biztosította, az első időktől eltekintve, a belső lelki adottságok voltak. S különösen érvényesül ez ma, amikor a kultúr-ember élete többé-kevésbé stabilizálódik, kultúrívón mozog, legalább is a vadászat szemszögéből. A természetes adottságok mellé kerül tehát egy új formáló erő is, mely a történelem

X. A Jegyzőről.

1. Kötelessége a Jegyzőnek a Gyűlések naplójának a Jegyzőkönyvbeni beiktatása — az alapszabályoknak a belépni kívánó tagok előtti fölolvasása s ha valamely tag kilépi, kilépése okának neve utáni följegyzése. — Végre minden a társulatot illető irományok szerkezése.

Mind ezen főlebb említett tisztikar a társulatnak, pénzzel nem fizettetik, hanem csupán azon köszönettel, mit reájok a nemzet szelleme, magyar lelkesedésökért mond.

Rendszeresíté ezen Szabályokat viszont az 1841-ik Év Tél elő 26-ik napján tartott nagy Gyűlés rendeletéből. Pávai Vajna Elek s. k. a m. olv. tars. jelenlegi Jegyzője.

folyamán, mindig erősebb és erősebb lett, ez pedig : az emberi lélek, a vadász-lélek....!

Mert ilyen is van! Megnyilvánulásai sokszor önkénytelenek, sokszor nemesek, de igen gyakran durvák, kiméretlenek. Az emberi lélekben, mint hegyi tengerszem tükrében vetítődik vissza a természet képe, szokásaiban a természet törvényeinek helyes vagy helytelen megítélése, viselkedésében a természet szemléletéről alkotott vetített kép eredeti rajza.

A természet azonban nemcsak belerajzoldik az ember lelkébe, hanem egy bizonyos értéket is képvisel, úgy esztétikai, mint gazdasági szempontból. S éppen ezen sajátosságánál fogva az értékelés csakis egyéni, vagyis subjektív lehet. A szélsőséges határokon belül vannak azonban általános érvényű formák, melyek minden ember lelkismeretében kötelező erővel hatnak s melyeket a közönséges életben az állami vadásztörvény szabályoz.

Nem egyszer tapasztaljuk azonban azt is, hogy még ezen „táglelkiismeretű” szabályokat sem tartják be. (Pl. tilalmi idők megszegése.) Miért? Egyszerűen csak azért, mert természet-szemléletük, vadász karakterük még nem csiszolódott annyira, hogy legalább a minimális, általános vadásznormákat magukévá tegyék. Hogy valaki cselekedetének tükrében meglássa annak helyességét, nem kell évek tapasztalata, csupán helyes természetszemlélet és igazi vadászszív.

A vadászlélek tulajdonságai, bár lehetnek egészen egyéniék és különbözők, mégis több alvető tulajdonság közös vonásként vetítődik minden vadász viselkedésére. Amit általánosan

a vadász neve alatt összefoglalnak, az tulajdonképpen több sajátosság és adottság komponense, mely a természetszemlélet kapcsán az ember lelkéből kivetítődik és cselekedetében megnyilvánul.

Sokan használják a vadász és „puskás” megkülönböztetést, de lényegében mégsem tudják megkülönböztetni a kettőt, legalább is nem tökéletesen. S ez valóban nehéz, sőt mondhatnók, lehetetlen. A lényeges különbség a két lélektípus között, talán a vadászat gyakorlásában, az emberesebb, vadásziasabb gondolkodásban van.

A vadász ismeri és pedig jól ismeri a természet törvényeit, a vad életét, szokásait és életmódját s amikor puskája eldördül, biztosan tudja, hogy cselekedete helyes volt, röviden: biztonságos. A biztonságát az önfegyelem segíti elő, mely a lobbanékonyágnak és a gondolat kóborlásának parancsol és a helyes értékelést elősegíti.

A puskást mindenben a bizonytalanság jellemzi. Értékelése sokszor hamis s ami a leglényegesebb: igen-igen tág a lelkiismerete. Nem lehet azt mondani, hogy nem értékeli, még kevésbé azt, hogy nem gondolkodik, de a lényeg másodrendű szerepet játszik vagy teljesen elmosódik. Ennek szélsőséges kinövése aztán már az, ha valaki az erdőt, a mezőt, a nádist nem tekinti egyébnek, mint húscsarnoknak, ahol nem késsel, hanem puskával vetnek véget az állatok életének.

A vadászlélek ítélete mindenben a természet törvényeihez igazodik, s mivel azokat ismeri, természetesnek, magától értetődőnek tartja. (Pl. hiába volna hatóságilag megengedve nyáron a nyúl vadászata, nem tudok elképzelni egyetlen természetszerető, igaz vadászt sem, aki puskát venne ilyenkor a vállára.) Miért? Egyszerűen csak azért, mert értékelése és természetszemlélete elérte azt a nívót, melyet a vadászlélek megkíván.

Már most kérdezhetné valaki, hogyha ez így van és ily lényeges külső és főleg belső tulajdonságok és természeti adottságok, helyes vagy helytelen természetszemlélet járul hozzá a vadászlélek kialakulásához, megvan-e a módja annak, lehetséges-e az, hogy ezeket a szempontokat figyelembe véve, — törvényes vadásznormákat állítsunk fel, matematikai nyelven szólva: az igaz vadász képletét felírjuk! Ha egyáltalán erről szó lehet, tisztán empirikus, tapasztalati képlethez juthatunk csak. Mert: hiába definiáljuk bármily pontosan vagy egy-

szerűen is, vagy bármily körmönfont jogásznyelven a normákat, a vadász Isten szabad ege alatt jár, **egyedül s ez a lényeg**, — s csupán a helyes természetszemlélet az, mely irányt szab cselekedeteinek. Hogy ez valóban így van, azt hiszem felesleges bizonyítanom. Az is világos mindenki előtt, hogy a természet szemlélet is fokozatosan fejlődött, nemesebb, igazibb, természetesebb lett s a mai nap is előforduló kilengések, helytelen megítélések, a régi, primitív kori szemléletnek a nyomai, a régi foglalkozás kényszerűségéből maradtak az emberi lélekben.

Vizsgáljuk most röviden a fiatal vadászt, hogyan alakítja ki természetszemléletét, vadászlelkiségét. Ez az egyéni adottságok mellett a körülményektől is nagyban függ. Az igaz vadász apa, nagypapa, nagybácsi példája és vadászszokásai sokszor döntőek, különösen olyan esetekben, amikor az embernek „kétes” a lelkiismerete s nem tudja felismerni az igazi mozgató rugókat. Elsősorban az önuralom kell, hogy érvényre jusson. A szenvedélyek sokszor akaratlanul törnek elő, de ez sohasem lehet mentség a cselekedet megítélésében, mert a vadászszenvédély nem az ösztönös vágyak féktelen kielégítésére, mégkevésbé a gyilkolásvágyra vonatkozik.

Elmaradhatatlanul szükséges, hogy a természetrajtot ismerje, legalább is olyan mértékben, amilyen mértékben a vadászatnál feltétlenül szükséges. Itt vannak aztán a legnagyobb eltérések az előhaladottság, ha szabad így mondanom: vadászlélek nemesítés, és alakítás tekintetében. Egy minimumot azonban mindenkinek el kell érni.

Azt mondhatná valaki, jó, hisz én is ismerem a nyulat is, őzet is, rókát is. Ez éppenséggel dolog, mint aki ismeri a betűket, de szavakat mondani nem tud. Ismerni kell a vad életmódját, környezetéhez való viszonyát is, mert ez az a vezérfonál, mely a vadász cselekedeteit egyes esetekben megszabja. Nem tudományos szempontokat kívánok én hangsúlyozni, mert az túlnő a vadászat keretén, hanem a környezet és az állat viszonyát, a kölcsönös hatásokat, az ökológiai, környezettani szempontokat.

Mert bárhol és bármilyen is az a terület, azon a természet bizonyos **életközösségi egyensúlyt** alakított ki. S ennek az életközösségnek harmonikus vagy diszharmonikus volta szabja meg a vidék arculatát, jellegét. Ezek mozaik-szerűen kapcsolódnak egymáshoz, mert az egyes élőhelyek, biotópok életközösségi egyensúlya

más és más. (Pl. a mező az erdőtől ebből a szempontból külön területet jelent.) Ebbe a fejtegetésbe azonban csak addig kívánok belemenni, ameddig éppen vadászszempontból szükséges. Már most azt mondhatná valaki, hogy hiszen, ha a Természet maga alakította ki az életközösségi egyensúlyt, abba beleavatkoznunk nem szabad. . . . Igen, úgy nem szabad beleavatkoznunk, hogy nem ismerjük cselekedetünk következményeit. Mert hivatkozhatunk gazdasági javakra, huzamosabb ideig tartó jólétre, vagy élvezetekre, egyetlen egy tényező sem szünteti azonban meg a természet reakcióját, azt a tényt, hogy erőszakot követtünk el a természet törvényeivel szemben, erőszakosan megbontottuk az életközösségi egyensúlyt, melyet a természet nem hagy megbosszúlatlanul. Azt hiszem felesleges kifejtennem, hogy mi lenne annak a következménye, ha az erdőből pl. a ragadozó madarakat vagy az emlősöket kipusztítanók. Vagy csak akkor is, ha pl. az egerészölv (Buteo buteo) megszűnne a hasznos ragadozók között létezni. Itt most eltekintek az életközösséget kialakító, — az állatvilág és pedig a vadászható állatok mellett, a növényvilág megemlítésétől, de a teljesség kedvéért tudnunk kell, hogy a növényvilág az életközösség kialakításának époly tényezője, mint az állatvilág s tulajdonképpen a kettő nem választható el.

De túl bonyolult lenne ennek a tényezőnek is a belevonása a vadász lélek kialakulása szempontjából. Az életközösségi egyensúlynak helyes felismerése vadászati szempontból is rendkívül fontos, mert, bár a bajok legtöbbször nem közvetlenül jelentkeznek, hanem közvetve s éppen ezen sajátáguknál fogva nehezen felismerhetők és orvosolhatók, mégis érzékenyek szoktak lenni.

Ezen hosszú gondolatmenet után azt mondhatná valaki, hogy ez egészen általánosan igaz, de kis környezetben nem lehet gyakorlatias. Mindnyájan jól emlékszünk még az 1939—40.

evi télre, mely vadállományunkat ugyancsak megapasztotta. Legkevesebb vadászható vadunk egyike a fogoly, — csaknem kipusztult. Az újból való elszaporítására minden valamire való vadásztársaság súlyos pénzeket áldozott és azt látjuk, hogy egyes területeken ennek ellenére is alig van több fogoly, mint az említett tél után.

Igen, mert nem a területnek megfelelő földrajzi változattal, ökológiai típussal történt a szaporítás. A dombvidék kialakította ökológiai változatot, — hiába visszük az alföldre, nem tud beleilleszkedni a környezetbe, a megbontott életközösségi egyensúlyt (melynek megbontója ez esetben maga a természet volt), nem tudja telítetté, harmonikussá tenni, röviden: optimális életfeltételei hiányzanak. De nemcsak a fogollyal van ez így, hanem bármely más vaddal is. Természetesen, ha valamely területről egy-egy őshonos vad kipusztul, — helyébe más bevándorolt egyedek lépnek s egészen más irányban alakítják ki az életközösségi egyensúlyt, mely végül is a terület arculatának megváltozására vezet. **Megváltozhat a terület képe mesterséges betelepítéssel is!**

A vadászlélek kialakítása teljesen egyéni kötelesség s sem tilalmi táblázat, sem jogsznyelven megfogalmazott paragrafusokkal el nem erhető. Aki erre nem törekszik, annak a vadászat nem magasztos és nemes természetcsodálat és szórakozás, hanem egyszerű mészárszék, ahol lelki felüdülését, lelki nyugalmát és békéjét az ilyen ember sohasem találja, de nem is találhatja meg.

A természet csodálatos törvényeinek kifürkészése és felismerése a legnehezebb feladatok egyike, de aki felismerte és átlátja az összefüggéseket, a csodálatos harmóniát, mely a Természetet jellemzi, minden biztonnyal csodálja a Természetet, imádja az Istent, aki csodálatosképpen adott vigaszt, felüdülést, békét, egyensúlyt és megbecsülést az emberi léleknek.

Olaj-est.

„A történelmi mának eseménydús napjain naponként olvasunk nemcsak az olajról, az ércéről, a szénről, hanem a hadianyaggyártás és fokozott ipari termelés minden ágáról. Hivatásunknál fogva csaknem minden ágazatban képviselve vagyunk. A bányászok termelik a nyersanyagokat, aknákon és tárnákon közelítik meg a természet kincseit: közvetlen úton, vagy közvetve gépi berendezésekkel hatolnak hozzá és csapolják meg a „folyékony aranyat”. A gépek

előállításához hozzájárulnak a kohászok, amikor kohóiknak és kemencéiknek izzó fényénél számításaik és kísérleteik eredményeit öntik a technikai élet szolgálatába. A két ágazat mellett ott vannak az erdészek, akiknek termelvényei nélkülönhetetlenek.

A mindennapi élet, legyen az a béke vagy háború élete, összekapcsolja azokat a tudománköroket, amelyeknek mi is munkásai akarunk lenni. Amikor mi itt erre a munkás élet-

re felkészülünk, kell, hogy egymás megismerésén túlmenően egymás foglalkozását is megismerjük.

Most, amikor ezt az előadássorozatot — nevezhetjük vitaestélynek, szemináriumnak, vagy munkaközösségnek, nem a név fontos, hanem a benne rejlő erő — megindítjuk, tervekkel nézünk a jövőbe. A bányászok részéről szén, érc, só és bauxit estét szeretnénk rendezni. Kéréssel fordultam a negyedéves kohász és erdész szakokhoz is, hogy hasonló elgondolás szerint ismertessék foglalkozási águk munkaterületeit.

Num tudományos felkészültségű előadásokról van itt szó. Nem szeretnék elméletekről és képlethalmazokról sem beszélni, sem hallani. Nem gondolok egy-egy egyetemi tantárgy ismertetésére sem. Itt inkább a kérdések gyakorlati oldalát szeretném megvilágítva látni, amelyeket nyári gyakorlatainkon tapasztaltunk. Azokra a kérdésekre szeretnék feleletet kapni, amelyekre az egyetem padjaiban nem kerül sor. Azokra a kérdésekre, amelyek mégis mindnyájunkat kell, hogy érdekeljen, amelyek hozzátartoznak egy mérnök intelligenciájához."

A fentieket Ruzsinszky István mondta el az Ifjúsági Kör tanuló szobájában a IV. éves bányász szak által rendezett olaj est bevezetésében. Utána ismertette az est tartalmát és felkérte Benedek Pál IV. éves bmh-t, hogy tartsa meg előadását az olaj történetéről.

Szavai nyomán visszatértünk az egyiptomi Isis-templomban, a római Vesta-templomban és a delphii jóstemplomban égő tüzekhez, mert nem lehetetlen, hogy ezeket olajgázok táplálták. A Baku vidéki szent tüzet, az indián csodaszert, az Európába is szállított „Seneca Oil” gyógyszer megemlítve, nagy lépésekben jutottunk el Drake 1859-ben fúrt első olajkútjához. Amerikában az olajláz kergeti ezután az embereket az eddig elhanyagolt területekre. Az olaj történetében pedig megjelennek a vállalatok, trustök és társulatok.

Megjelenik a történelem színpadán egy kifutófiú, John D. Rockefeller, aki felismeri, hogy a tulajdonképeni üzlet nem a fúrás, mert az túl nagy kockázattal jár, hanem a finomítás. Kis finomítót állít fel és pár év elteltével megalapít egy részvénytársaságot, a Standard Oil-t. Hallunk jelleméről, harcairól, melyeket egyénekkel és az állammal szemben visel, egyeduralmáról, míg meg nem jelenik egyik ellenfele, az oroszországi olajterületen alakult társaság. Ez nem okoz neki nagy gondot, de annál keményebb ellenfélre talál a távol-keleten feltűnő an-

gol „Shell”, a holland „Royal Dutch” egyesült társaságban. Az olajért való harc egyre jobban fellángol. Perzsia az érdeklődés előterébe kerül. Mexicóban sorozatos felkelések vannak. Paraguay és Bolívia háborút visel; Romániában a miniszterek állandóan el akarják adni az akkor még kezdetleges olajmezőket, országháza tiltakozik és egymás után mondatja le hazaárulásért miniszterelnökeit. És ez a harc folytatódik a mában, hiszen Németország szegény nyers olajban és ehelyett Bergius eljárással szénből kénytelen előállítani. Japán viszont kellő készlet felett rendelkezik.

Megismerkedünk ezután röviden az olaj technikai kérdéseivel, a kutatással, termeléssel, raffinálással, szállítással és az olaj elosztással, majd hazánk olajának történetéről hallunk.

Feljegyzés van, hogy Tataros Dernán már 1851-ben bitumenes homokot termeltek. 1880-tól pedig Stajerlak-Aninán olajpalából világító olajat sajtoltak. Ez évtől számíthatjuk a tényleges olajkutatást hazánkban, amelynek útja igen göröngyös volt a tekintélyes zalai olajmező feltárásáig.

Benedek Pál befejezésül megemlékezett a magyar földgázzal is, majd válaszolt a hallgatóság soraiból előadásával kapcsolatban feltett kérdésekre.

Ezután Ruzsinszky István IV. éves bmh. ismertette az est következő kérdéseit, az olajfúrás, termelést és olajtávvezetéképítést. A kérdést gyakorlati oldalról világította meg. Kiindult egy fúrólyuk helyének kitzűzésétől, majd kiment a terepre és az ott lévő táblán vázolta az előkészületeket, felállította, illetve felrajzolta a tornyot, berendezte és elkezdte a fúrás. A véső elindításától kezdve megemlítette az összes munkálatokat, amíg az olaj kijut a külszínre, és onnan az olajtartályokba. Megemlékezett az olaj szivattyúzásáról, a gáznak az olajtelepen való felhasználásáról, beleértve a kutakba való viszanyomást is.

„Egy olajmező feltárásával kapcsolatban, a termelés növekedésével kapcsolatban felmerül a szállítás kérdése” — folytatta ezután Ruzsinszky, és áttért az olajtávvezeték ismertetésére. Rámutatott gazdaságosságára, majd rövid elmefuttatásban beszélt a méretezés alapelveiről, a viszkozitás homályosodási pont, fajsúly, nyomásvonal, irányvonal szerepéről a vezeték építéssel kapcsolatban. Ezzel áttért az olajvezeték munkamenetének elmondására.

Az előadás maga s az azt követő kérdés-feleletek annyira igénybevétték az időt, hogy az

olaj-est folytatását el kellett halasztanunk. A következő esten fog majd sor kerülni Kassai Ferenc előadására, aki a magyarországi fűrészi teljesítményeket ismerteti az „Oel és Kohle” c. lapban megjelent cikk alapján. Végül foglalok-

zik a magyar olajmunkások helyzetével és szakkozásának kérdésével is. Gál András IV. éves bmh. pedig a magyar ásványolajipar és kereskedelem kérdéseiről fog beszélni. —n. bmh.

Sopron zenei eseményei idén télen.

Lassan kibotorkálunk az ideik, nem is télnek nevezhető télből is és talán nem árt, ha egy kis visszapillantást vetünk Sopron ezidei zenei megmozdulásaira. Köztudomású dolog, hogy Sopron zenei kultúrája országszerte ismert, azaz mondjuk inkább így: elismert. Ezt a kultúrát, mint minden egyebet is, kulturális multjának, egy bizonyos időbeli háttérnek köszönheti. Egy város számára feltétlenül sokat jelent, ha a művészet valamely ágával közelebbi személyi kapcsolatai lehetnek. Nos hát Sopronnál ez a személyi kapcsolat nem is hiányzott és bizony Liszt Ferenc soproni, illetve sopronmegyi származása nem hazudtolja meg magát, mint ahogy Salzburg sem tudja eltagadni Mozartot.

Nálunk, Magyarországon a centralizációnak, a vidék szempontjából szinte kétségbeesítően kifejlődött volta mellett, egészen rendkívüli jelenség egy város önálló, magas színvonalú zenei élete. Nagyon kevés vidéki város dicsekedhetik ilyen fejlett és ennyire választékos zenei műsorral, mint Sopron, hozzátevé azt, hogy ezt a műsort soproni zenekedvelők, de műkedvelők zenészek csinálják. Mert nagy dolog az, ha egy város összehoz egy teljesen önálló és „önellátó”, szinfonikus zenekart olyan tagokból, akik a nap legnagyobb részében hivatalokban, iskolapadokban, műhelyekben, üzletekben dolgoznak és este hódolva a zene iránti rajongásuknak, fáradságot nem ismerve, a legnagyobb lelkesedéssel és tudásuk teljes latba vetésével, áldoznak a legszentebb művészetnek: a zenének.

Ez a körülmény a legcsodálatraméltóbb a soproni Liszt Ferenc Zeneegyesület működésében és az a kifinomult ízlés, mely nem engedi meg, hogy a zeneirodalom remekeit mellőzve, kevésbé értékes műsorszám is szerepeljen évi repertoárjában. A legnagyobb fokú elismerés illeti meg Horváth Józsefet ezért és legalább olyan elismeréssel tartozunk a zene és énekkar tagjainak is, akik Horváth József elgondolásait, illetve annak kivitelét lehetővé teszik. No, de bármennyire rosszul esik is, rá kell végre térnünk az ideik évad összefoglalására, pedig de jó lenne erről még nagyon sokat írni! Azonban

ami késik, nem mulik, és fogunk mi még ezeken a hasábokon a soproni Liszt Ferenc Zeneegyesület áldásos munkájával foglalkozni.

Az első bérleti hangverseny Varga Tibort látta vendégül, aki Csajkowszky D-dur hegedűversenyét és Lalo Symphonie Espagnol c. szerzeményét játszotta. Varga Tibor nagyon érdekes egyénisége az új művészgenerációnak. Teljesen felkészült és a technika minden boszorkányságával tisztában levő művész, csupán egy hiányzik még belőle, ami fiatalságánál fogva szinte természetes is: a nagy lelki élmény, találkozás az étellel és találkozás, egy lelket megrázó találkozás a zenével. Azonnal le kell szögeznünk, hogy Varga Tibor ezzel teljes mértékben tisztában van. Mi sem bizonyítja ezt jobban, minthogy a soproni magyar Művelődés Házának dobogóján eddig Paganini, Csajkowszky, Lalo darabjaival szerepelt és nem nyúlt még sem Mozarthoz, sem Beethovenhez, sem Bachhoz, akiknek interpretálásához feltétlenül szükséges az a bizonyos élmény. (Most legutóbb ugyan Budapesten hozzányúlt Mozarthoz, és e sorok írója halolta a hangversenyt, de valljuk be, nem sikerült ez a találkozás.) Varga Tibor ezidei soproni szerepése és különösen a Csajkowszky hegedűverseny kitűnően sikerült. Romantikus zene való neki, ahol csillogtathatja rendkívüli technikáját is, és a romantikus zene fülbemászó dallamvilágához és gondolataihoz közelebb tud férközni. A zenekar egyetlen önálló száma ezen a hangversenyen az Egmontnyitány (nem szabad ezért haragudni) — nem sikerült. Oka valószínűleg az évad eleje és az ebből származó próbahiány lehetett, hogy ez valószínűleg így volt, azt igazolja a következő hangverseny, melyet fővárosi vendégek nélküli rendezett a Zeneegyesület.

A tavaly oly hatalmas sikerrel előadott évszakokból adtak elő részleteket, első műsorszámként H. Dessenffy Bella és Kóh Ferenc szólóénekeivel. A gondolat, már mint az évszakok ismétlése, kitűnő volt, sőt elbirtunk volna még egy teljes előadást is. V. Simon Atala adta elő zenekari kísérettel Schuman A-mol koncertjét. Álljunk meg itt egy percre, mert nem mehetünk el e mellett a tény mellett, V. Simon Ata-

la fellépésére gondolok, csak beszámolva a do-
logról, és egy-két dicsérő szóval méltatva azt.
V. Simon Atala képzett, intelligens játékát
Sopronban mindenki ismeri, azonban gondol-
tak-e már arra, hogy egy ilyen hatalmas zongoraverseny előadása mibe kerülhetett annak a
művésznek, aki idejének igazán kevés részét
használta fel ennek a nehéz koncert darabnak
a megtanulására. És hogy ez mégis sikerült, és
így sikerült, az bizony V. Simon Atala rendkí-
vüli zenei műveltségére és tehetségére vall. A
műsört Csajkovszky VI. szimfóniája zárta be.
Ez az előadás igazolta az Egmont nyitánnyal
kapcsolatos megjegyzésünket. A darab hatalmas
zenekari apparátust mozgat meg, egyénenként
és összesen óriási követelményeket támaszt a
zenekarral szemben. És a dolog mégis sikerült,
még hozzá úgy sikerült, hogy bátran kijelent-
hetjük, ilyen előadást régen hallhattunk a Mű-
velődés Háza nagytermében. Csajkovszky édes-
bús romantikája, elragadó lendülete, tragikus
témái úgy szólaltak meg a zenekaron keresztül,
ahogy az csak akkor lehetséges, ha a zenész
nemcsak tudja, hanem érti és érzi is a kottafeje-
ket. Brávó Horváth József! Minden fővárosi
segítség nélkül ilyen előadást produkálni Sop-
ronban azt jelenti, hogy van itt tehetség, aka-
rat, és van nem utolsó sorban zenei intelligen-
cia is.

Beethoven egyik legmonumentálisabb al-
kotásával, a Coriolan nyitánnyal kezdődött a
harmadik bérleti hangverseny. Beethoveni gon-
dolat, beethoveni kifejezésmód, beethoveni
dallamfűzés, hangszerelés és drámai hangulat a
jellemzője ennek a műnek. A zenekar ismét
csak dicséretet érdemel. Aztán Végh Sándor
következett, Mozart gyermekkori (tiz éves ko-
rában írta!) hegedű versenyét adta elő. Végh
Sándor és Mozart úgy hatnak együtt, mint egy
jól sikerült nemesfém ötvözet. A gyermek-mo-
zarti géniusz szólal meg a darabban a maga
tisztá gyermeki idealizmusával és ártatlanságá-
val. Olyan volt ez a hegedűverseny és annak
előadása, hogy utána legszívesebben hazamen-
tünk volna és csendben behunyt szemmel rin-
gattuk volna bele magunkat a mű hangulatába.
Volt abban naivság, öröm, gyerekes bölcselke-
dés és szív. Elragadó volt, a lelkünk megtelt
egy sereg idealizmussal és valahogy az volt az
érzésünk, hogy nagyon jó élni és nagyon jó bol-
dognak lenni. Végh Sándorról csak annyit,
hogy köszönet és hála neki, amiért ezt a dara-
bot meg tudta velünk értetni és — ismerteti.
Nagy művész ő, akiben úgy él Mozart, olyan

elevenen, hogy szinte ott látjuk benne Mozar-
tot, mintha nem is Végh Sándor hegedülne, ha-
nem ő maga, a nagy Mozart állana előttünk,
rizsporos hajával és szomorú tekintetével. A
Viotti-koncert még ilyen előzmények után is
teszett és lekötötte figyelmünket. Aztán jött
Schubert a Befejezetlennel. De sokat töpreng-
tünk már azon, hogy mi lett volna ebből a gyá-
moltalan külsejű lángészből, ha csak még öt
évet él is. Ez a szinfonia annyit ígér, de annyit,
hogy mi nagyon szomorúak voltunk a szinfonia
után Schubert korai halála miatt. Az előadás
azt mutatja, hogy Horváth József tökéletesen
megértette a szinfonia kétségbeesett gondol-
tait és olyan megrázóan keltette életre, hogy
mint mondom, nagyon szomorúak voltunk mi is.

Végh Sándor vonósnegyese rándult le egy
szombaton hozzánk, hogy megajándékozzon
bennünket a legnemesebb, a legbensőségebb
zenével, a kamaramuzsikával. Négy ember leül
egymással szemben és a legszebb nyelven, a
hangjegyek nyelvén kezd egymással diskurálni,
úgy, hogy azt ne csak ők élvezzék, hanem az
is, aki hallgatja ezt az isteni eszmecserét. Mo-
zart volt az első, aki pillanatok alatt elvitt ben-
nünket a rokokó, fehérharisnyás, rizsporos vi-
lágába. Csevegett, szellemeskedett, egy kicsit
talán komolykodott is, hogy aztán ismét a maga
fölényes, azt mondhatnánk, nemes „Galgenhu-
mor“-jával leplezze szívének fájdalmait. Végh
Sándorék kitűnőek voltak. Aztán ezt a gráció-
zus hangulatot valami más, valami új és nekünk
magyaroknak olyan ismerős, szinte hátborzon-
gatóan vérünkbelől való muzsika váltja fel: Ko-
dály. A kvartett után kinn a dohányzóban két
idősebb úr beszélgetésére leszünk figyelmesek.
Németül beszélnek és olyan határtalan lelkesé-
dással beszélnek Kodályról, hogy majdnem ked-
vet kaptunk odamenni hozzájuk és azt monda-
ni nekik: hát akkor mit szólunk mi, akik úgy
érezük magunkat a darab alatt, mintha lel-
künkbelől kivágtak volna egy részt és azt ját-
szották volna. Hát mit mondjunk mi, akik ben-
ne éreztük a magyar pusztá levegőjét, a magyar
élni akarás erőteljes kiáltását, akik benne érez-
tük a magyar sorsot. Úgy szégyeltem magam,
amikor egy zenei beszámoló közé magyar sors-
kérdéseket keverek bele, de mit csináljak, ami-
kor úgy érzem, hogy nálunk a zene is hasonla-
tos az irodalomhoz, és csak nemzeti lehet, és
nem tud felemelkedni a nemzetköziség felhők
közt lebegő régiójába. Felemelkedni? Ki tudja.
Egy Schubert kvartett zárta be a kellemes es-
tét, mutatva ismét valamit zsenijéből és meg-

mutatva ismét, hogy igazságtalan volt vele a sors, amiért nem engedte tovább élni.

Sok szépről és jóról irhattunk és bizony rosszul esik ezt a kellemes és elégedett hangulatunkat kizökkenteni az egyensúlyából és valami csunyaról és rosszról írunk. Kezdjük talán azzal, hogy nem csupán mi lehetünk az egyetlenek, a soproni zenekedvelők társaságában, akik hiányoljuk az operaelőadásokat. Ha valahol, akkor ennél a kérdésnél domborodik ki a centralizációnak szomorú hátránya. Nem lehet vidéken operát csinálni, mert az nem tudná felvenni a versenyt a pestivel, meg anyagilag sem lehetne, mondjuk, fenntartani. Így tehát mi kegyvesztett, elmaradt vidékiek, kénytelenek vagyunk egy éven keresztül egy, esetleg még egy opera-előadással sem megelégedni. És úgy látszik, ez a vidékiek operarévsége arra bátorítja fel a színházi vezetőséget, hogy ilyen rendkívüli alkalomkor kihasználva helyzeti előnyét, mit sem törődve az ízléssel, hozzáértéssel és egyebekkel, egyszerűen a legsilányabb előadással szúrja ki a szegény vidéki halandó szemét. Hát nem Kedves Mindenkori Színigazgató Úr? Ebből mi nem kérünk, sőt legközelebb már az ilyet személyes sértésnek fogjuk minősíteni. Nem nehéz kitalálni, hogy Sevillai Borbélyról van

szó, lévén az idén az egyetlen operaelőadás Sopronban. Nagyon rosszul esik az úgyról írunk, mert szeretünk volna itt is a színház részéről jóindulatot találni, de ez a legjobb akarrattal sem sikerült. Lehetetlen előadás volt, kezdve a szólistáktól egészen a zenekarig. Az volt az érzésünk, hogy ülünk valahol (mégsem merek egy falunevet leírni, mert hátha még ők is tiltakoznának), szóval egy N. faluban és ott három műkedvelő próbálna minket az Ember Tragédiára rábeszélni. Ha már minden áron énekelni óhajtanak egyedül azok a bizonyos művészek, akiknek nevét tapintatból és kíméletből nem írjuk le, akkor válasszanak olyan operát, mely kevésbé haladja meg képességüket. Ripacszkodásra pedig, horribile dicru, kedves művészek még Sopronban sincsen szükség, mert úgy-e, furcsán hangzik, de még az önök előadása nyomán is rájöttünk, hogy a Sevillai Borbély vígopera, annak ellenére, hogy Rossini írta, és a nélkül, hogy azokba a bizonyos kabarékba való szellemeskedésükre szükség lett volna. Ennyit a művészekről. A zenekarról pedig csak annyit, hogy kiki addig nyújtózkodjék, ameddig a takarója ér. Egyedül Ábrányi Emil bátorságát csodáljuk, aki ki mert állani ilyen együttes elére.

Csulak Ervin emb.

Válasz.

Az elmúlt évben vitaestet tartottunk „Magyar ifjúsági mozgalmak” címmel. Ez alkalommal egy-két tárgyilagossá megállapítás mellett néhány felelőtlen ember olyan súlyos vádat emelt a levante intézmény ellen, hogy nem hagyhatom tovább szó nélkül.

A vád az intézmény részére az állami költségvetésben előirányzott s kiutalt állítólag másfélmillió pengő helyes felhasználását vonta kétségbe, s gyümölcsöztetésének helyeiről követelt felvilágosítást. (Hogy mennyi volt ez az összeg pontosan, azt én nem tudom, de nézzük ehelyett inkább a végzett munkát s aztán döntse el e kérdést mindenki józan belátása szerint.)

Mintegy két héttel ezelőtt a „Levente” c. havi folyóiratot lapozgattam. Különösen az 1942—43. kiképzési évről összeállított beszámoló érdekelt. Nemsokkal azután alkalmam volt megfigyelni az egyik pestkörnyéki magyar falu levantemunkáját s életét.

Az így szerzett tapasztalatok és ismeretek birtokában kötelességemnek tartom, hogy válaszoljak vitaestünk felháborodott „lelkes” közbeszólóinak.

A vád-kérdés feltevésének oka lehet a tel-

jes tájékozatlanság a levanteéletéről s így az ahhoz szükséges költségek nagyságáról s eloszlásáról, lehet a legteljesebb rosszakarat mindazzal szemben, ami levante, a legvalószínűbb azonban mégis az, hogy mindkét ok együttesen játszott közre.

Csak azt nem értem, hogy a karosszékekben öntelten pöffeszkedő, fölényes, lenéző mosolyokkal sikert arató urak, honnan vesznek bátorságot ahhoz, hogy az ismeretek legcsekélyebb tudata nélkül, bírálatot mondjanak olyan dolgokról, amelyekkel közülük sokan talán soha az életben nem foglalkoztak. Most akkor legyen legalább türelmük s olvassák végig ezt az összefoglaló beszámolót.

A levanteintézmény, illetve mozgalom munkája — hogy tévedés ne essék — két irányú: 1. kötelező heti levante-kiképzés, ez a katonai vonal, fővezetőszerve a LOK.

2. Levante egyesületi élet önkéntes munkája, polgári vonal, ügyeit a LOP. irányítja.

Főképp ez utóbbiról rendelkezik teljes tájékozatlansággal a nagyközönség, pedig fontossága ennek is felmérhetetlen.

Nézzük a beszámolót. Végigolvasva tárgyilagos ítélet csak egy lehet. A „levente” a magyar ifjúság olyan széles rétegeit mozgatta meg, amilyenre még eddig nem volt példa s hogy az eredmény nem a kétszerese a ténylegesnek, annak minden más előtt elsősorban a fennálló súlyos háború az oka.

Igy elsősorban leventeparancsnoki hiányok, sürgős mezőgazdasági munkálatok s különféle háborús nehézségek akadályozzák a munka teljes értékű kibontakozását.

Mindezek ellenére a következő eredmények mutathatók fel:

A hdt. lev. pk-ok székhelyén az összes leventeparancsnokok részére két-kétnapos tájékoztató tanfolyamokat, 1943. nyarán a hdt. és kieg. kerületi lev. pk-ok részére ötnapos, az iskolai leventeparancsnokok részére négynapos tájékoztató tanfolyamokat tartottunk.

Rövidítet háromhetes levente-csapatparancsnoki tanfolyamokon csapatparancsnokokat képeztünk ki.

Az ifjúvezetőképző csapatokban egész éven át több ezer ifjúvezető rajparancsnok, a téli és nyári táborokban számos ifjúvezető raj és szakasparancsnok kiképzése vált lehetővé.

1943. nyarán kb. 2500 mulasztó levente kéthetes kiképzésben részesült. (A mi kéthetes táborunk költsége személyenként 200 P-t tett ki.)

Kötelező testnevelés. Célja az egész ifjúság testi és lelki erejének s rajta keresztül a legfontosabb katonai erények kifejlesztése. Tehát nem kivételes tehetségek, bajnokok, csúcsteljesítmények nevelése, ill. elérése. Mert valamely állam sportfejlettségéről sokszor teljesen helytelen képet kapnánk akkor, ha azt pl. az olympiai bajnokok száma alapján akarnók eldönteni. Ne értsen félre senki, nagy értéknek tartom ezt is, az igazán helyes állapot azonban mégis csak az lenne, ha elsősorban a mindaddig teljes mozdulatlanságra ítélt nagy tömeg is elérne bizonyos átlagos nivót a sport különféle ágazatában. Ezt a célt tűzte ki maga elé a levente intézmény.

A testnevelés helyes irányításának megismertetését szolgálták a leventepk-tájékoztató tanfolyamok, a balatonboglári és a budapesti KIT.-tanfolyamokon tartott testnevelési bemutatók. A munka teljes kifejlődését gátolták a háborús akadályok. Ennek ellenére nagymennyiségű sporteszközt juttattak el az egyes levente szerveknek: ezekre rúgó sífelszerelést, leven-

tegerendát és sok egyéb feltétlen szükséges sporteszközt.

Versenyek közt legnagyobb esemény a Mátraházán megtartott országos levente siver-seny volt, ezenkívül a járási, kerületi és had-test versenyeken mérte össze erejét különböző vidékek lelkes sportolni akaró ifjúsága.

Lőkiképzés. A motani szörnyű háború megcáfolta azt a feltevést, hogy jövőben a döntést tisztán a gépeken múlik. Az egyén rátermettsége, akarata s nem utolsósorban tudása, képzettsége még a gépekben sem szorult háttérbe s az egyes honvéd harca ma is könyörtelen szükséglet. Ahhoz azonban, hogy mindez eredményes is legyen s ne csupán hadianyagpazarló vaktában történő lövöldözés, ahhoz céltudatos lökiképzés szükséges, amit már fiatal korban kell elkezdni. Ez a leventeintézmény célja a lökiképzéssel.

A kispuska lövészetet széles körökben sikerült megvalósítani. Az 1939. évi II. t. c. N. 2. utasítás alapján minden község és nagyobb vállalat köteles a lehető legrövidebb időn belül löteret létesíteni. Ezt sok helyen végre is hajtották s ma már az ú. n. úri passziók egyikét a céllövést (vadászatot) a falusi fiúk ezrei üzik.

A hadipuskalövészet terén sajnos már sokkal rosszabb a helyzet. Itt mutatkoznak elsősorban a háborús nehézségek, ami igazán érthető is: anyagihiány, lőtérhiány, stb.

Gyorslevente-kiképzés. A motoros gépjárművek jelentősége a mai háborúban kétségtelenül hatalmasan megnövekedett. Ezért honosította meg a levente intézmény a gyorslevente-kiképzést. Így a katonaságnak már megfelelően előképzett, sőt kiképzett gépjárművezetőket adhat át. A tanfolyamszerű kiképzés után a leventék bizottsági vizsgát tesznek és elnyerik a polgári gépjárművezetői, illetőleg ideiglenes honvédségi gépjárművezetői igazolványt. 1942-ben 1697 levente, 1943-ban pedig 3 ezer vizsgázott eredményesen. Így egyesek részére a kiképzés jövőbeni megélhetést és biztos kenyeret is nyújt.

Nehézségek e téren főképp a gumihiány miatt állottak elő. A megalakult szakosztályokat azért a lehetőséghez mérten kerékpárpennnyel és tömlőkkel látták el itt, elsősorban alapos kerékpáros kiképzés folyt. Ezévből megkezdődött a honvédség gépkocsizó és páncélos alakulatainál is a leventék gépjárművezetői kiképzése.

A leventék tudásukat különböző versenyeken mérték össze:

Budapesten a hírverő kp. és mkp. versenyen a Népliget kirkörén 200 kp-os és 37 mkp-os vett részt. A nagyváradai „Szent László-hét” túraversenyén 180 kp-os és 48 mkp-os indult. A miskolci mkp-os csillagportyán és pályaversenyen 62 mkp-os szerepelt. A Pécsen rendezett mkp-os csillagportyán és hegyiversenyen 81 mkp-os levevte vett részt. A szegedi mkp-os csillagportyán, terep és ügyességi versenyen pedig 126 mkp-os versenyzett az első helyekért. A műegyetemi gyorsleventék pedig május hónapban kétnapos összefüggő keretgyakorlatot tartottak.

Vizikiképzés. Az elmúlt évben e téren nagy haladás mutatkozott. Magyaróvárott, Mohácson és Szatmárnémetiben hdt. levevte vízi- és műszaki tanfolyamokat tartottak: oktató, főiskolás, iskolás, iskolánküvüli levevte, iparos, föld-

műves egymás mellett dolgozott. Négy hadtest 10 tanfolyamán 2 ezer levevte nyert vízi- és műszaki kiképzést.

A viziszakosztályokban is serény munka folyt. A kiutalt segélyekből sok helyen beszerrezték az előírt járműveket. A nehézség itt abban volt, hogy sok csónaképítő iparos nem vállalta el a csónakok építését, sokszor anyagbeszerzési hiányok miatt.

A kiképzés általában vasárnap és ünneppal folyt. Befejezésül több szakosztály nagyobb víziportyát rendezett. A budapesti és Balaton melléki szakosztályok látványos bemutatóval szerepeltek a balatoni sporthéten. A 96 víziszakosztályban 2 ezer levevte kapott vizikiképzést. Az esztergomi L. E. viziszakosztálya tizenhatnapos víziutat tett meg a Dunán egészen Titelig.

Testedzés.

Vívás.

Vívóink január végén és februárban az ediginél jóval magasabb nivójú versenyen vettek részt, megmutatták, hogy nemcsak a vidéki, hanem a budapesti vívóknak is komoly ellenfeleit tudnak lenni.

Első verseny a január 23.-án lezajlott Sopron város bajnoksága, melyen kardvívóink vettek részt. Itt a vártnál gyengébben szerepeltek vívóink, aminek oka abban található, hogy a karácsonyi ünnepek és a vizsgahónap alatt több mint egy hónapig nem voltak edzésben a fiúk. Mégis kiemelkedő Kozelka győzelme Csizsár százados felett, aki a vándordíj védője volt, és a magyar vívók legjobbjai között foglal helyet.

Helyezéseink voltak: 4. Baranyay Sándor, 5. Kozelka Antal, 7. Beliczai Sándor, 8. Gyarmathi Dénes, 9. Proszta Ervin.

Február 12—13.-án országos II—III. oszt. kard és III. o. törversenyt rendeztünk. Itt már alaposan kiküszöbölték a fiúk a csorbát. Kardban 42 induló volt, ezek nagyrésze a pesti BEAC, valamint a szintén pesti Pénzügyi SC vívója volt. Ezenküvü a Kassai Főiskolai SC, a Szombathelyi VC, a székesfehérvári RASE, Tapolcai VSE., Pápai Ref. Kollégium vívói is indultak.

Helyezéseink: 2. Gyarmathi Dénes, 3. Kozelka Antal kardban, 4. Baranyai Sándor, 9. Körössy Ferenc.

Törben 12 induló közül: 1. v. Horváth Zoltán, 2. Schmiedl Károly, 3. Beliczai Sándor, 5. Rétfalvi Zoltán, 6. Farkas Barnabás.

Ezen a versenyen kardban Gyarmathi, Kozelka, törben v. Horváth, Schmiedl és Beliczai II. o. vívó lett.

Ugyancsak február 13.-án egy hírverő kardcsapat versenyen is résztvettünk, melyen a BEAC, Kassai Főiskolai SC, Soproni VC csapata is indult csapatunkon küvü. A két napos versenytől már fáradt csapatunkat a BEAC pihent és I. o. vívókból álló együttese csak 5:4 arányban tudta nehéz küzdelemben (melynek során már 4:1 arányban vezetett csapatunk) legyőzni, és így a 2. helyre kerültünk, mely a résztvevő csapatok erőssége mellett szép eredmény. A csapat tagjai: Kozelka, Baranyay és Gyarmathi voltak.

Kiemelkedő versenyünk a február 26—27-i „gróf Teleki Pál” vándordíj vívóversenye volt. A vándordíjért a Műegyetem karai külön-külön minden sportágban mérkőznek, és a vívás ebben a SMAFC rendezésében bonyolódott le. Különösen kiemelkedő volt törözőink szereplése, a kitűnő közgazdász csapattal szemben, amelyben a magyar vívóélet két kiváló tagja (Zsoldos és Balthazar dr.) szerepelt, 4:4 arányban álltak már, és dr. Balthazar csak egy kétes találattal tudta legyőzni v. Horváthot és ezzel biztosította csapatának az 1. helyezést. Törözőink így II. kardozóink III. helyen végeztek. Összesített eredményben vívóink a közgazdászok mögött, a gépész-vegyézmérnöki karral holtversenyben II. helyezést értek el.

Gyarmathi Dénes.

1944. február 27.-én a MOTESz helyben ifjúsági jelvénytörözőversenyt rendezett. A

SMAFC szertornászai is indultak Pontozás alapján vas-jelvényt nyertek: vitéz Rózsa József emh. és Vaszary Pál emh., bronz-jelvényt pedig Vaszary Pál emh. Évek óta ez az első alkalom, hogy mi is résztvettünk ezen a versenyen. Reméljük, hogy az úttörőket többen és jobb eredményekkel fogják követni.

Nemes László emh.

Könyvismertetés.

Magyar Tájékoztató Zsebkönyv. Magyar Nemzeti Szövetség kiadása. Bp. 6.— P. A Magyar Tájékoztató Zsebkönyv hűség, összefoglaló és könnyen áttekinthető képét kívánja adni a magyar élettől és az országnak legfontosabb külföldi kapcsolataival összefüggő kérdéseknek. Ez a kép nem pillanatsfelvétel, tehát nemcsak a mai állapotot tükrözi vissza, hanem visszatekint a múltba is, bemutatva különböző kérdések fejlődéstörténetét. Éppen ezért a magyar társadalom művelt közönségének kiváló értékű tájékoztatója ez a könyv. A kitűnő szerkesztő és jeles munkatársai, továbbá a Magyar Nemzeti Szövetség, mint a munka kiadója, jó szolgálatot tesznek és hathatósan elősegítik ezzel a helyes irányú nemzeti közvélemény kialakulását. Az élet azt mutatja, hogy nem elég nemesen érezni, nem elég lelkesedni; ahhoz, hogy maradandó eredményeket érjünk el, tudni is kell. Lehet valaki művelt ember, s érezheti jó magyarnak magát, mégis lehet tájékozatlan a kérdések túlnyomó részében, melyeket ez a tájékoztató zsebkönyv a nemzet életterületén felvet és megvilágít. De mennyivel különb, mennyivel más annak a magyarsága, akinek sajátja az az ismeretanyag, amelyet éppen ez a tájékoztató zsebkönyv terjeszt, aki nemcsak érzi magyarságát, de egyben tudatosan is magyar. A tudatosan művelt magyar ember a nemzet-élet egész anyagában járatos — akár a múlt, akár a jelen problémáiról legyen is szó — s éppen mert fel van vértézve, hathatós fegyvertársa a vezető köröknek a nemzetünk ellen ellenfeleink által kint és bent egyaránt terjesztett tévedések, megtévesztések és rágalomok leküzdésében. Ezért különösen hézagpótló jelentőségű a tájékoztató zsebkönyv. Így vezeti be báró Perényi Zsigmond ezt a szép kiállítású, 1200 oldalas könyvecskét. Egyes részletek címei: Általános adatok; Kárpát-Duna sorsközösség (a nemzetiségi kérdés története, mai

Helyreigazítás. A „Bástyánk” 1944. évi 2-ik, februári számában megjelent „Munyéta” című cikkbe értelemzavaró sajtóhiba csúszott be, amit itt helyreigazítunk. A cikk első hasábjában alulról a hetedik sor helyesen így hangzik: „0-ának, vagyis „g y e p”-nek csak a táblán kívüli lövés számított.”

helyzete); Gazdasági egység; Szociális problémák; Kultúrpolitikai adatok; Sport és idegenforgalom; A magyar nemzet története a honfoglalástól napjainkig; Magyarország főbb kapcsolatai a külfölddel.; A háború krónikája; A magyar sajtó; Bibliografia. A mai siető élet, a nagy elfoglaltság nem engedi meg, hogy nagyobb, tudományos könyveket olvassunk át egy-egy kérdéssel. Ez a kis könyv minden lényeges tudnivalót magában foglal, ami ismeretünket bővítheti és elmélyítheti. Ezért hívjuk fel rá olvasóink figyelmét.

Európa ragadozómadarai. Dr. Nagy Jenő könyve. A Tiszántúli Madárvédelmi Egyesület kiadása. Debrecen, 1943. 272 o. A ragadozómadarokról és azok szerepéről a természet háztartásában már sokat megfigyeltek, beszéltek és írtak és mégis azt látjuk, hogy csak nagyon kevesen ismerik őket. A könyv az általános részben meghatározó kulcsot ad részben a kézben lévő példány meghatározására, részben az élőhelyek és könnyen észrevehető életjegyek alapján való meghatározásra. A rendszertani részben, ez foglalja el a könyv legnagyobb részét, a ragadozó madarak részletes leírását adja. Mind-egyiknél közli, hogy állandóan lakik-e nálunk, vagy nem, a neveit latin, német, román, szlovák, ruszin, szerb és horvát nyelven, a madár ismertető jeleit, leírását, életjegyeit, hangját, és élőhelyét, táplálkozását és ezzel gazdasági szerepét, elterjedését és a tartózkodáshelye változtatását, vonulását vagy kóborlását, amit gyakran az állandóan nálunk lakó madarakon tapasztalunk. Nagy értéke a könyvnek egy régebbi német munkából átvett 53 színes tábla. A képek hasznos voltát még fokozhatta volna, ha minden képen feltüntette volna a természetes nagysághoz való arányt. A könyvet melegen ajánljuk a természet és a vadászat barátainak figyelmébe.

"Slavonia" magyar faipari R.-T

Vásárol:
erdő- és fakitermeléseket.

Elad:
fűrészelt keményfát és falemezeket.

Budapest,
X., Kerepesi-út 29. szám alatt.

LATINÁK JENŐ

gép-, szeresám- és kovácsológyár

Budapest, X., Monori-u. 2-4.

Telefon: 140-092, és 149 050.

Bányagépalkatrészek, bányaberendezési cik-
kek - Mechanikai emelők 2-20 t. teherbírással.
Csőperemek DIN és MOSZ szerint, minden nyo-
másfokozathoz. Idom és odorkovácsolás.
B É R M U N K Á K

BENEDEK ATTILA

kohómérnök-hallgató nagyzikerű katonadala

"Visszavárlak"

kotta és szöveg kiadóhivatalunkban kapható.

Szegedi Lemezgyár és Faipari Rt.

Szeged.

Központi iroda: Csanádi-utca 1. Telefon: 10-47.

Vásárol:
Bükk-, hárs-, éger- és jávorrönköket.

Közzét, rajzfelszerelőct

Horváth Kálmán

könyv- és papírkereskedéséből

Müller Paulin-utca 6. — Telefon: 1-58.

HISZ CUKRÁSZDA

Várkerület 83 sz.

Telefonszám 863

Szép és izlées kivitelű nyomtatványt készít a

KIRÁLY NYOMDA

SOPRON, RAKÓCZI F.-U. 13. TELEFON: 354.

A magyar igazságért küzd az

Uj

Sopronvármegye

Tisztább magyarságért

küzd a

Magyar Út

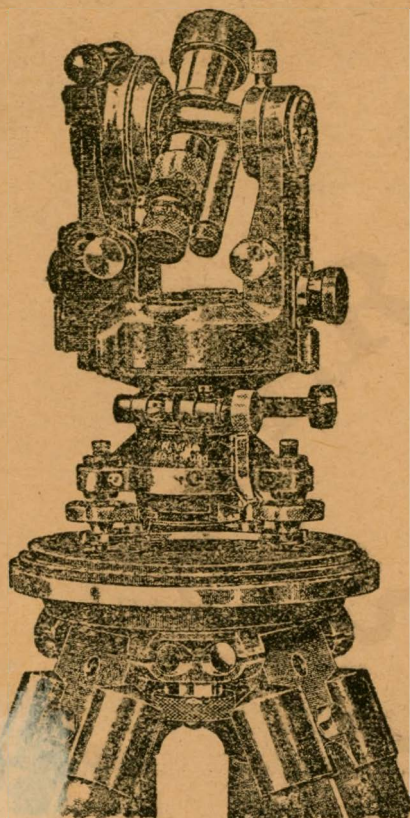
Állandóanraktáron:

Monopol rajzpapírok, Castell írónok,
Pelikán radirok, töltőtolltinták és tusok.
Celluloid-vonalzók, háromszögek, preci-
ziós körzők, logarlécek és rajztáblák, stb.

Egerváry-nál, Erzsébet-u. 9.

Wild Heerbrugg T O Jellő
TÁJOLÓS TEODOLITJA

Egyszerű és tájolós teodolit egyetlen műszerben egyesítve.

Végtelen egyszerű kezelés és szabályozás.

Mindkét kör leolvasása 1' pontossággal.

Optikai koincidenciás mikrométer a tájoló és vízszintes kör leolvasására.

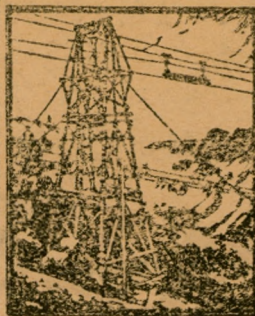
Súlya tokkal: 34 kg.

Ezen műszer, tekintettel különleges előnyeire, kiválóan alkalmas tájolóval való sokszögelésre, fotogrametriai alapon pontok bemérésére, építkezési célokra stb.

„GAMMA“

finommechanikai gyártmányokat árusító kft.
Budapest, IV., Apponyi-tér 1. Tel.: '180—873.

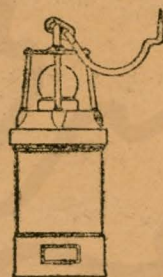
Sodronykötélpályák, bányai ipari mechanikai szállítóberendezések, bányasíklók és felvonók, villamos csigasorok

Roessemann-Harmatta

Budapest,
III., Római-fürdő.

A legnehezebb üzemi viszonyok között is jól használhatók a

WOLF-rendszerű

elektromos- vagy benzinüzemű
sújtólégbiztos

BÁNYALÁMPÁK.

Szalay István rt.

Budapest, V., Váci-út 48/a - b.

Telefon: 29—90—70.

**Mindíg
nívós műsor**

a

Városi Moziban

A
mozikultúrának
úttörője
az

ELITE-MOZGÓ